

accent

UNDERKÄNT

Jämställdheten inom
IOGT-NTO når inte målen

VÄRLDEN RUNT

118 år har Kjell ordnat nyktra resor

HÄR ÄR MISSBRUK OKEJ

Accent besöker äldreboendet Gamlebo

SVERIGE-
RESAN:
VI BESÖKER
ÖRNSKÖLDS-
VIK!

NYKTERISTER

Fyra generationer i rörelse

JORDANSSON MANAGEMENT & JAN JOHANSEN PRODUCTION PRESENTERAR
STOLT I SAMARBETE MED VIT JUL OCH IOGT-NTO-RÖRELSEN:

JAN JOHANSEN VIT JUL



28/11: ST NICOLAI KYRKA, TRELLEBORG
9/12: CENTRUMKYRKAN, FALUN
17/12: RAMSBERGS KYRKA, LINDESBERG
19/12: STRÄNGNÄS DOMKYRKA

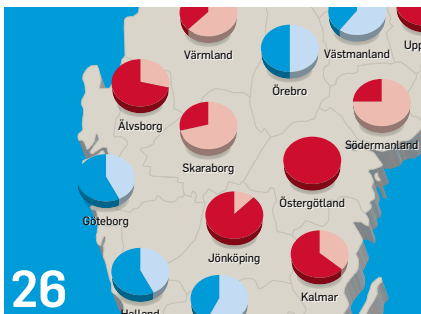
20/12: BERGA KYRKA, LAGAN
21/12: ASKERSUNDS LANDSKYRKA
22/12: LITSLENA KYRKA, ENKÖPING
28/12: JÄMSHÖG KYRKA, OLOFSTRÖM

WWW.JANJOHANSEN.COM • WWW.VITJUL.SE • TICNET.SE



16

Generationer. I IOGT-NTO-rörelsen möts och samarbetar en brokig skara människor. Accent har träffat fyra av dem – mellan 17 och 94 år gamla.



26

Underkänt. På kongressen 2007 slogs fast att 90 procent av styrelserna på alla nivåer inom IOGT-NTO ska ha en jämn könsfördelning. Fem år senare är målet långt från uppfyllt.



30

Gamlebo. På Äldreboendet Gamlebo i Stockholm får även den som har ett pågående missbruk bo. Ofta är alternativet hemlöshet.



28

Osynliga barn. Barn som lever med missbruk i familjen är vana att inte bli sedda. Det vill den statliga satsningen "Barn som anhöriga" ändra på.



36

Världen runt. Kjell Axelsson har arrangerat nyktra resor över hela världen i 18 år. 76 år gammal leder han fortfarande resor – men funderar på att trappa ner.

"Drickandet måste minska" | 6

Forskarna i det femåriga Amphoraprojektet är tydliga: Drickandet i Europa måste minska.

Många motioner om alkohol | 9

Hela 84 av motionerna som lämnats in under riksdagens motionsperiod handlar helt eller delvis om alkohol. En av frågorna som lyfts är gårdsförsäljning.

Kan "alkoholfritt" trigga återfall? | 12

Systembolaget kritiseras för att man ställer drycker med mycket låg alkoholhalt i det alkoholfria sortimentet – för att de kan orsaka återfall. Men alla håller inte med.

Måste se helheten | 4

LEDARE I en tid då sjukdomsbegreppet får att allt fastare tag i missbruksdebatten är det dags för IOGT-NTO att lyfta helheten. Den gamla modellen "människa-medel-miljö" är fortfarande giltig.

Det som egentligen är viktigt | 46

FÖRBUNDSORDFÖRANDE Anna Carlstedt blev fast i New York när orkanen Sandy passerade. En upplevelse som får henne att fundera på vad som egentligen är viktigt.

+ Kultur | 42

+ Månadens medlem | 44

+ Korsord | 50

OMSLAGSBILD
Moa Karlberg





FOTO: MATHIAS LOVSTRÖM

Chefredaktören.

Pierre Andersson

Människa, medel, miljö gäller än

Är missbruk en sjukdom?

En tydlig trend i samhället är att missbruk allt mer ses som en sjukdom. Jag säger inte att det är fel – i takt med att forskningen gör nya framsteg lär vi oss också mer om de effekter missbruk har exempelvis på hjärnan. Effekter och förändringar som gör att man ibland måste komplettera den psykosociala behandlingen med medicinsk.

Vi vet också att sjukdomsbegreppet har fungerat bra i många behandlingar, kanske för att det är ett sätt att avstigmatisera missbruket.

Problemen uppstår om vi missar helheten och bara ser missbruket som en sjukdom som ska behandlas. Om vi plötsligt bara ser medicinska lösningar på problemen.

För missbruket och dess orsaker är ju så mycket mer komplexa än så.

Förr pratade IOGT-NTO-rörelsen mycket om "människa – medel – miljö" som en förklaringsmodell. Individen och dess förutsättningar – säkerligen också de genetiska – spelar roll. Men också den miljö du växer upp och lever i. Och sist men inte minst drogerna. Hur god är tillgången? Hur ser lagarna ut? Allt det där spelar roll.

Vi måste se helheten. Och vi måste på något sätt klara att prata om helheten när vi diskuterar de här frågorna med andra i det här samhället – där just helhetssyn blivit en bristvara.

Opinion.

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se eller Box 12825, 112 97 Stockholm

IOGT-NTO och lättölen

■ Som medlem inom IOGT-NTO får du dricka lättöl. Vet du hur mycket alkohol den innehåller? En flaska på 33 cl med 2,25 volymprocent alkohol innehåller lika mycket sprit som 1,9 cl brännvin!

Detta innebär att om du på en fest dricker två flaskor lättöl har du fått i dig motsvarande nästan en fyra renat. Skulle du på samma fest svepa en fyra renat skulle du omgående uteslutas ur rörelsen. Med detta vill jag att du och hela IOGT-NTO-rörelsen tar sig en funderare på om det är OK att fortsätta med att tillåta lättöl inom vår verksamhet.

Jag själv har slutat med lättöl. Det finns

numera så många bra alternativ som inte innehåller någon alkohol alls. Inom IOGT-NTO borde nog även vi rekommendera våra medlemmar att sluta med lättölen, av hänsyn till före detta alkoholister som inte ens kan delta i våra fester där det erbjuds lättöl. Bara lukten av öl gör att de inte kan var med.

Har du tur kan du hitta bra alkoholfria alternativ i vanliga större livsmedelsaffärer, så ta dig tid och se efter vad som erbjuds där. Lite mera nytänk skadar förhoppningsvis inte oss som medlemmar – eller IOGT-NTO-rörelsen.

GUY CARDELL

Ständig påminnelse

■ Med tanke på all reklam och försköning av alkoholen i både tv och dagstidningar behöver vi nykterister inte vara speciellt intelligenta för att förstå vilka problem alkoholister ställs inför.

Att slå på tv:n i ett försök att få något annat att tänka på en stund är inte stor idé för dem. Där påminns de gång på gång i reklaminslagen om hur gott det är att dricka alkohol. Allt är så ljust, trivsamt och behagligt i dessa reklaminslag, och där påvisas minsann inga negativa sidor hos alkoholen.

Less på alla frestelser slår de kanske av tv:n, och plockar fram en av dagstidningarna i stället. Redan innan de har kommit halvvägs in i tidningen har de hunnit med att räkna till inte mindre än tio annonser där det görs reklam för alkohol.

Naturligtvis klarar inte alla med alkoholproblem av dessa ständiga påminnelser och försköning av alkoholen. Frestelserna blir ofta för mycket för dem, och de kommer inte

undan hur de än försöker. Så sitter de där i "skiten" igen. Bättre lycka nästa gång, tänker de och skålar vidare, allt medan de försvinner allt längre in i rusets glömska igen.

KENTH ELOFSSON/GÄVLE

Vi elsker dette landet



I förra numret försökte jag mig på att ironisera över våra egna tillkortakommanden genom att låtsas att vi fortfarande inte visste hur Norges flagga ser ut. Av reaktionerna har jag lärt mig att ironi i skrift är svårt – eller nästan omöjligt. Jag ber uppriktigt om ursäkt om någon tagit illa upp.

Någon har också varit upprörd över att vi skojat med nationalsymboler. Den kritiken har jag svårare att ta till mig – och av de muntra kommentarer jag får från norska IOGT-medlemmar att döma så håller de med.

PIERRE ANDERSSON, CHEFREDAKTÖR

Redaktionen. Det är vi som gör Accent.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.

Pressläggning detta nummer: 5 november
Nästa nummer kommer ut: 14 december

Pierre Andersson

Chefredaktör och ansvarig utgivare
08-672 60 51, pierre.andersson@iogt.se

Maria Zaitzewska Rundgren

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56, maria.zaitzewska@iogt.se

Eva Ekeröth

Nyhetsreporter
08-672 60 54, eva.ekeroth@iogt.se

Tobias Berving & Fredrik Olsson

ETC Kommunikation
Layout

Bildbehandling Ola Falk **Korrekturläsning** Gunborg Mellegård **Medverkande detta nummer** Maria Stéen, Eva-Lotta Hultén, Moa Karlberg, Jonas Forsberg, Oscar Levy, Emma Mattsson **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01

E-post accent@iogt.se **Webbplats** www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundskansli** Tel: 08-672 60 00, Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se **Prenumeration (225 kr/år) och adressändring** 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01 **Annonsbokning** Display Umeå, Gunilla Johansson, 090-71 15 04, gunilla.johansson@display-umea.se **Tryck** V-TAB, Vimmerby.

Obeställt material Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material.

Lagring Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll.

Taltidning Accent finns även som gratis taltidning. **TS-kontrollerad upplaga 2011** 30 000 ex
ISSN 0345-0406. Medlem i Sveriges Tidskrifter.





Vad har alla de här prylarna gemensamt?

Jo, du hittar dem – och många fler – i IOGT-NTO:s och Vit Juls helt nya webbshoper. Läs mer på www.iogt.se





FOTO: ISTOCK

Kreativa hamnar oftare i missbruk

FORSKNING Den gamla myten om galna genier verkar stämma. Särskilt författare löper ökad risk för schizofreni, depression, ångest, alkohol- och narkotikamissbruk, ADHD och självmord, enligt en studie från Karolinska institutet av nära 1,2 miljoner psykiatripatienter. Nu tänker forskarna att gå vidare för att försöka reda ut orsakerna till sambanden.

DRUGNEWS /SVEN LILJESSON

Färre tycker att det är fel att bjuda unga på alkohol

ALKOHOL Ungdomar som bjuds på alkohol hemma dricker mer än andra utanför hemmet. Trots det verkar attityderna i frågan ha ändrats i en mer tillåtande riktning. Det visar en undersökningen av Novus på uppdrag av IQ.

Förra året svarade 64 procent att man tycker att det är "helt fel" att bjuda barn och ungdomar i familjen på alkohol. När samma fråga ställdes i år har motsvarande siffra minskat till 48 procent. En glidning i fel riktning, menar Magnus Jägerskog, vd på IQ.

Störst är skillnaden bland kvinnor i åldrarna 45–59, här har andelen som svarar att det är helt fel att bjuda minskat från 76 procent 2011 till 48 procent i år.

PIERRE
ANDERSSON



"Drickandet i Europa måste minska"

Ett av åtta dödsfall bland 15–64-åringar i Europa orsakas av alkohol. Därför måste alkoholkonsumtionen minska. Det slår 71 forskare från 14 länder fast i ett manifest.

ALKOHOL Enligt forskarna orsakar alkohol 140 000 för tidiga dödsfall per år i Europa. Samtidigt anses 20 000 dödsfall förebyggas vilket ger ett netto på 120 000 för tidigt döda.

Forskarna pekar också på att vi i EU dricker dubbelt så mycket som världsgenomsnittet. Enligt manifestet orsakar alkoholen kostnader på 156 miljarder euro varje år.

Det fyraåriga europeiska forskningsprojektet Amphora lider mot sitt slut och resultatet redovisades vid en konferens i Stockholm. Forskarna sammanfattar sina slutsatser i ett manifest där de presenterar 13 nödvändiga alkoholpolitiska åtgärder där de vikti-

gaste är höjda priser och minskad tillgänglighet, förbud mot alkoholreklam och varningstexter på alkoholförpackningar.

– Det här är inget industrin gillar. De kommer att kämpa emot. Vi slåss med fakta och de med pengar, säger Peter Anderson, professor i Alkohol och hälsa vid

Fakta. Amphoraprojektet

Ett fyraårigt projekt som delvis finansieras av EU-kommissionen. Syftet är att ta fram forskningsunderlag för en effektiv alkoholpolitik.

Maastricht University i Nederländerna.

Tidig intervention är också något forskarna förordar.

Svenska läkarsällskapets ordförande Peter Friberg anser att vårdpersonal måste tänka om.

– Med en åldrande och sjukare befolkning måste vi minska antalet personer som hamnar i sjukvården. Kan vi få sjukvårdspersonal att ta upp alkoholfrågan med patienterna skulle vi få loss resurser, säger han.

Information och utbildning som förebyggande åtgärder ger Jürgen Rehm, professor i epidemiologi i Tyskland, inte mycket för.

– Prevention – det är sådant som förebygger alkoholkonsumtion och skador. Dit hör inte information. Däremot måste allmänheten informeras om läget och vad man tänker göra åt det, men det är en annan sak, säger han.

EVA EKEROTH



"Vi slåss med fakta och industrin med pengar", säger Peter Anderson (th i bild), en av forskarna som deltagit i Amphoraprojektet.



Forskare rekommenderar: Ett glas alkohol – per år

För att vara säker på att inte få cancer av alkoholkonsumtion bör man inte dricka mer än ett glas alkohol per år. Det budskapet fördes fram av en enad forskargrupp vid den internationella konferensen i Stockholm.

ALKOHOL – Om man ska ha samma gränser för alkohol som för andra giftiga ämnen så är det den nivån man bör ligga på, säger Dirk Lachenmeier, livsmedels-

forskare från Tyskland.

– Vi kan konstatera att alkohol är den enskilda faktor som orsakar flest för tidiga dödsfall, säger Jürgen Rehm, professor i epidemiologi i Kanada.

Alkohol är också den direkta orsaken till 136 000 nya cancerfall per år.

– Det finns ingen tröskel under vilken det är ofarligt att dricka. Den är den information vi måste ge till konsumenterna, säger Jürgen Rehm.

– Det här är ingen ny kunskap.

Det är bara så svårt att nå ut med informationen, säger Peter Anderson, professor i Alkohol och hälsa vid Maastricht University i Nederländerna.

Alkoholens eventuella nyttoeffekter för hjärtat tycker han är ointressanta.

– Man biter sig själv i svansen om man försöker förebygga hjärt-kärlsjukdom med ett cancerogent ämne, säger han.

EVA EKEROTH

”Den nordiska modellen fungerar bäst”

Forskarna är överens om att den nordiska alkoholpolitiken är effektivast. Det var budskapet från Siv Fridleifs-dóttir på Nordans konferens i Malmö. Nu vill hon att Nordiska rådet tar fram en alkoholstrategi.

FORSKNING På agendan för Nordans (Nordic alcohol policy network) årliga konferens stod kunskaps- och erfarenhetsutbyte, men också en presentation av något som kan bli en nordisk alkoholstrategi.

En av talarna var Siv Fridleifs-dóttir, parlamentsledamot och före detta socialminister på Island, som presenterade ett förslag på ett antal alkoholpolitiska åtgärder

som läggs fram till Nordiska rådets session i Helsingfors.

Förslaget har arbetats fram av rådets välfärdsutskott.

– Jag lyssnade på Thomas Babor på Nordans konferens förra året och fick klart för mig vilken

konsensus det finns för vilken alkoholpolitik som faktiskt fungerar, säger Siv Fridleifs-dóttir.



Siv Fridleifs-dóttir

Utskottets förslag består av 12 punkter. Många handlar om att fortsätta att arbeta evidensbaserat. Man vill också ta fram en alkoholstrategi för de nordiska länderna för åren 2014-2020.

Vid konferensen hölls Nordan också årsmöte, där Peter Allebeck, professor i socialmedicin på

Karolinska Institutet, valdes till ny ordförande.

PIERRE ANDERSSON

Köpenhamns borgmästare vill sälja hasch

NARKOTIKA Trots tidigare avslag i Folketinget vill borgmästaren i Köpenhamn få tillstånd att sälja hasch i statliga butiker. Köpenhamnspolitikerna tror att deras envishet ska ge resultat. Svenska politiker har reagerat kraftigt på förslaget och bland danskarna är meningarna delade.

EVA EKEROTH



FOTO: ISTOCK
FOTO: DANNYBIRCHALL / FLICKR

Familjeklassning av narkotika utreds i Norge

NARKOTIKA Norska läkemedelsverket utreder möjligheten att narkotikaklassa "familjer" av droger. Syftet är att komma åt det växande problemet med syntetiska droger som ännu inte klassats. Så snart ett preparat blivit narkotikaklassat kommer ett nytt med liknande sammansättning.

Även i Sverige diskuteras familjeklassning. Bland årets riksdagsmotioner tar åtminstone ett par upp frågan. Barn- och äldreminister Maria Larsson som är ansvarig för frågan är dock skeptisk.

– Om man klassificerar i familjegrupper så kan en molekyl av något som blir klassat ingå i något annat som inte har narkotisk verkan, säger hon i en intervju i Sveriges Television.

EVA EKEROTH

11 liter

...alkohol per person och år. Så mycket dricker EU:s medborgare.

FOTO: YOUTUBE



HALLÅ DÄR!

Janne Takala

... projektkoordinator för "A Fragile Childhood" i Finland, som med filmen *Monsters vill skapa diskussion om hur barn upplever vuxnas drickande. Efter bara ett par veckor har filmen visats på Youtube närmare två miljoner gånger.*

Vad är tanken bakom filmen?

– Avsikten var att skildra barns upplevelser så att vuxna kan förstå.

Vilka reaktioner har ni fått?

– Videon har visats 1 884 000 gånger. Den har diskuterats i dussintals internetforum och kommenterats på bloggar och Facebook. Flera länder har bett att få använda videon. Ämnet verkar engagera.

Hur finansierade ni filmen?

– Den största delen av finansieringen kommer från Alkos (finska Systembolaget) program "Tillsammans med barn".

Var ni inte oroliga för att filmen kunde vara för stark för att budskapet skulle nå fram?

– Jo, men lyckligtvis har folk tagit budskapet till sig mycket bra.

Vad är A Fragile Childhood?

– Ett projekt som startade redan 1986 med målet att hjälpa barn som lider av att föräldrarna dricker för mycket. Tanken är att alla som arbetar med barn som har alkoholproblem hemma ska få stöd i sitt arbete.

EVA EKEROTH

IÖGT-NTO firade 120 år i Vaggeryd

I söndags firades föreningen IÖGT-NTO-föreningen Nordstjärnan med pompa och ståt. Och det med rätta. Det var nämligen 120 år sedan den bildades.

IÖRÖRELSE Jubileet på Bäckalyckan var fyllt av högtidstal, god mat, utdelning av utmärkelser, musik, historik och mingel bland de cirka 85 gästerna.

– Det här var den trevligaste

festen vi haft på länge. Fantastiskt bra stämning. Genomlyckat helt enkelt, säger Kåre Boberg, medlem och festarrangör.

Näst missionskyrkan är IÖGT-NTO ortens äldsta förening med

sina 120 år. Och det var mycket tack vare IÖGT-NTO som Vaggeryd blommade upp.

IÖGT-NTO startade biografverksamhet och ett bibliotek. Och det är svårt att tänka sig det moderna Vaggeryd utan nykterhetsrörelsen. Inga midsommarfester, inga tipspromenader, inga teatergrupper eller teaterföreställningar, inga föreläsningkvällar eller korpfboll. Listan över aktiviteter som har kommit orten till godo sedan föreningen bildades tycks oändlig.

– Vi har varit med överallt och i allting i samhället, konstaterar Kåre Boberg, som särskilt vill lyfta fram det nyktra midsommarfirandet.

– Det lockar massor av folk. I somras var vi 2 000 personer. Det var fantastiskt med dans kring majstången, musik och mat. Nu är siktet ställt på framtiden. Förhoppningen är att fler unga ska engagera sig och driva föreningen vidare. En generationsväxling står för dörren.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN



Under kvällen delades IÖGT-NTOs förtjänsttecken i guld ut till Seth Krantz, Gunnar Ohlsson, Thore Ohlsson, Sven Johansson, Torbjörn Andersson och Gunilla Wallenberg.

Beroendeproblematik bland vuxna ADHD-patienter

NARKOTIKA Antalet svenskar som får neuropsykiatriska diagnoser har ökat dramatiskt. Flera av dem behandlas med narkotikaklassade läkemedel, som Concerta, Ritalin och Strattera.

Ifjol hämtade över 57 000 personer, varav 27 000 vuxna, ut sådana centralstimulerande mediciner. Mer än fyra av tio av de vuxna får även andra narkotikaklassade läkemedel som opioider och bensodiazepiner.

Enligt en rapport från Socialstyrelsen har flera av dem tidigare vårdats för missbruk eller haft diagnoser som tyder på missbruk.



Fler vuxna får centralstimulantia för ADHD.

Inom EU är ADHD-läkemedel godkända bara för barn och unga.

Centralstimulerande mediciner kan ge biverkningar på hjärta och

kärl och även ökad ångest och aggressivitet. Det finns över huvud taget få studier om långtidseffekter.

Socialstyrelsen betonar samtidigt vikten av att behandla ADHD eftersom personer annars riskerar få en sämre livskvalitet.

Nu ska myndigheten diskutera upptäckten med bland annat Läkemedelsverket för en översyn. Nästa år ska även en vägledning om stöd till personer med ADHD publiceras, och utformas nationella medicinska indikatorer för insättning av läkemedel.

DRUGNEWS / SVEN LILJESSON

FOTO: BERNT ROSTAD / FLICKR

Av höstens motioner till riksdagen handlar 84 om alkohol. Flera tar upp den så kallade gårdsförsäljningen.

Gårdsförsäljning kvar i riksdagsmotioner

Bland årets 84 alkohol-motioner finns "gårdsförsäljning" med i fem. Trafik och skatter är andra populära teman.

RÖRELSE En av de flitigaste förslagsställarna är Lars-Axel Nordell (KD) som lagt en motion med fjorton förslag, varav nio handlar om alkohol, två om vård och behandling, en om narkotika och en om straffrabatt för påverkade.

Han vill helst inte rangordna sina förslag, men säger ändå att det viktigaste är att slå vakt om

Systembolaget och inte experimentera med någon annan form av försäljning.

– Jag tror att de flesta riksdagsledamöter förstår att det inte går att öppna för så kallad gårdsförsäljning om vi vill ha kvar Systembolaget, men några fortsätter att driva frågan ändå, säger Lars-Axel Nordell.

Trots att två statliga utredningar har visat att "gårdsförsäljning" skulle undergräva detaljhandelsmonopolet, finns i årets motionsflod fem som vill tillåta "gårdsförsäljning". Tre nämner inte ens att

frågan redan utretts, en säger att frågan bör utredas igen och en att Sverige bör utmana EU.

I övrigt är det svårt att se någon trend bland motionerna. Införselkvoter, öppettider, serveringsregler, sjöfylleri, trafikfrågor, skattefrågor och reklamförbud finns med. Två tar upp problemet med obeskattad alkohol och tobak som lagerhålls i Sverige och sedan "försvinner". Lösningen föreslås vara införandet av elektronisk övervakning av hur varorna förflyttas.

EVA EKEROTH

BILDEN



Smuggling med förhinder. Vakterna som patrullerar gränsen mellan Mexiko och Arizona fick nyligen se något oväntat. Bilen som fastnade på det fyra meter höga stängslet tros ha innehållit marijuana.

Tuffare alkoholpolitik i Italien

ALKOHOL En mindre revolution är på gång i Italien. Enligt ett lagförslag ska det bli förbjudet att sälja alkohol till ungdomar under 18 år.

Den nya lagen säger också att de anställda måste kräva legitimation om det inte är uppenbart att den som köper alkoholen är äldre än 18 år. I dag finns det ingen åldersbegränsning alls för försäljning av alkohol i affärer. Gränsen är 16 år för barer.

KRISTINA WALLIN



FOTO: ISTOCK

Femdubbel kostnad för alkohol

ALKOHOL I år beräknas kostnaderna för alkoholens skadeverkningar i Finland uppgå till närmare en miljard euro, det vill säga nästan tio miljarder kronor. År 1990 var det ungefär två miljarder kronor. Det visar en ännu icke publicerad undersökning utförd vid Östra Finlands universitet.

Den dramatiska försämringen inträffade år 2004 då Finland sänkte alkoholskatten och samtidigt tillät större införselvolymerna av alkohol.

De som främst drabbats av den här utvecklingen är kvinnorna. Räknet i förflutade levnadsår har under perioden dessa ökat med 80 procent för kvinnorna mot 25 procent för männen.

SÖREN VIKTORSSON, HELSINGFORS



FOTO: ISTOCK

20%

... av EU:s medborgare tror inte på att det finns någon koppling mellan alkohol och cancer – trots att forskningen känt till sambandet i över 25 år.

KOMMENTAREN

Död på recept

Substitutionsbehandling är omdiskuterat. Många reagerade när SVT:s reporter lyckades bli erbjuden subutex i entrén till ett sjukhus. Fram till dess hade den mediala debatten främst handlat om att för få patienter får ta del av behandlingen. Riksdagsledamoten William Petzälls tragiska död intensifierade debatten.

Jag kände inte William Petzäll och vet inget om hans narkotikaproblem, men han var ju bara 24 år! Och han var inte utslagen. Var det verkligen enda utvägen? Varför handlar inte debatten om hur samhället

brast tidigare i hans missbrukskarriär?

När jag började jobba med alkohol- och narkotikafrågor för trettio år sedan och fick höra talas om försöket med metadon på Ulleråker tyckte jag det lät vansinnigt – att ge narkotika till narkomaner. Men statistiken talar sitt tydliga språk. Metadon och subutex kan rädda liv.



FOTO: PRIVAT

Eva Ekeröth

Om mångåriga missbrukare kan

få ett fungerande liv, kanske till och med ett arbete, när alternativet är hemlöshet, prostitution och för tidig död. Då känns valet lätt.

Om läkemedlen däremot hamnar på den illegala marknaden och orsakar andra människors död, då är det oacceptabelt.

Snabba, billiga lösningar går hem idag. Det är enkelt och billigt att skriva ut ett recept, men, det är ingen vård om det stannar vid det. Mångåriga missbrukare behöver så mycket mer, till exempel en bostad och försörjning.

Metadon och subutex är inte några vanliga läkemedel. Det borde krävas specialutbildning och någon form av licens innan kliniker får starta behandling.

EVA EKERÖTH



FOTO: JOHAN BENGTSSON

Mee-Year är ett av barnen som fått hjälp av VCDF, en organisation som samarbetar med IOGT-NTO-rörelsen och får pengar via Världens Barn.

78,5 miljoner kronor till Världens Barn

Med gemensamma krafter samlade 45 000 personer in 78,5 miljoner kronor till Världens Barn. IOGT-NTO var en av organisationerna vars medlemmar stod med bössan i hand.

I RÖRELSE – En bra siffra, men den brukar ligga ungefär där, säger Per-Åke Andersson, programsekreterare vid IOGT-NTO:s Internationella Institut.

Exakt hur mycket IOGT-NTO samlade in vet man inte. Redovisningen sker regionvis.

I många distrikt arrangerades särskilda aktiviteter för att dra in pengar. Exempelvis anordnade UNF i Borås ett musikcafé.

– Det blev mysigt och uppskattat. Det var första gången vi gjorde något extra. Tidigare har vi bara gått med bössor. Caféet drog in 2 500 kronor. Sammanlagt fick kretsen ihop

8 000 kronor, säger Jaqueline Broere.

Regionsamordnaren i Värmland, Britt-Marie Spännare, berättar att IOGT-NTO i Grums lyckades samla in 19 000 kronor. I hela länet samlade IOGT-NTO in cirka 50 000 kronor.

IOGT-NTO i Umeå fick ihop 17 759 kronor, Nyköping 21 000 kronor och Gotland 22 000 kronor.

IOGT-NTO-föreningen i Biskopsgården, Göteborg, fick in drygt 12 000 kronor.

Insamlingen genomfördes för fjortonde året i rad och har hittills gett 1,2 miljarder kronor till hjälp åt världens mest utsatta barn.

Det mest generösa länet i år var Sörmland med 11, 57 insamlade kronor per invånare. Den mest generösa kommunen var Sorsele med 136,93 kronor per invånare.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

James Bond byter till Heineken – för 300 miljoner

I varje film sedan Dr No 1962 har Bond beställt Martini – shaken, not stir-red. I nya filmen Skyfall ses dock Bond dricka Heineken istället. Priset: 300 miljoner kronor.

ALKOHOL Även om produktplaceringar knappast är en nyhet i Bond-sammanhang går producenterna nu längre än tidigare. För ett par veckor sedan dök Bond upp i en reklamfilm för Heineken, något som bara hänt en gång tidigare (när han lät en Omegaklocka synas som hastigast).

Bakgrunden till den ovanligt långtgående sponsoruppgörelsen är att bolaget bakom filmen, MGM, har fått ekonomiska problem. Skyfall har försenats nästan två år på grund av brist på pengar.

– Utan sponsorpengarna hade vi inte kunnat göra filmen, säger

FOTO: YOUTUBE



För 300 miljoner kronor dricker James Bond öl istället för vodka – både i en reklamfilm för Heineken och i den kommande filmen Skyfall.

huvudrollsinnehavaren Daniel Craig till Moviezine. Det är olyckligt, men så är det.

Tidningen The Guardian uppskattar att produktplaceringen och Bonds medverkan i reklamfilmen har kostat Heineken drygt 300 miljoner kronor. Totalt ligger kampanjbudgeten (enligt Financial Times) på 520 miljoner.

Bland Bond-fansen har knap-

past nyheten om uppgörelsen med Heineken tagits emot med öppna armar. På nätet talas det om att James Bond har "sålt sig". Det har bildats Facebookgrupper i protest och på Twitter kan man läsa om "Skyfail".

En av de historiska Bondska-despelarna, George Lazenby, har också sållat sig till kritikerna.

PIERRE ANDERSSON

Fredrik Torberger omvald som ordförande för NSF

I RÖRELSE I slutet av oktober höll Nykterhetsrörelsens Scoutförbund, NSF, förbunds möte och Fredrik Torberger återvaldes som ordförande. Men vägen dit var inte helt okomplicerad.

Valberedningen hade nämligen presenterat en motkandidat, Maria Hill, eftersom man ansåg att NSF blivit för "grabbigt" under Fredrik Torbergers ledning. Man menade att människor kände sig överkörda och att arbetsplanerna var för vidlyftiga. Trots det lades en majoritet av rösterna på Fredrik Torberger.

– Det känns jätteroligt att bli omvald. Egentligen var jag aldrig riktigt orolig, eftersom jag inte trodde på att förbundsstyrelsen

ville få bort mig. Men visst tar jag till mig av kritiken. Jag försöker säkerställa att vi jobbar vidare med de frågorna, säger Fredrik Torberger.

Han tillägger att en positiv bieffekt av turbulensen på förbunds mötet var att så många var intresserade av de ledamotsplatser som plötsligt behövde tillsättas.

– Många tjejer kandiderade, vilket var kul. Jag ser intresset och viljan att bli ledamot som ett vitalitetstecken!

MARIA ZAITZEWSKY
RUNDGREN



FOTO: NSF

Fredrik
Torberger

”

”Det är anmärkningsvärt att Bring Express åtagit sig ett uppdrag som innebär att våra medlemmar får helt nya arbetsuppgifter, långt från de vanliga godstransporterna.”

Säger Markus Pettersson, förbundssekreterare Transport, i ett pressmeddelande apropå hemleveranser av alkohol.

Smart Ungdom blev årets ideella organisation

NARKOTIKA Örebro har utsetts till årets förebyggande kommun, Smart ungdom till årets ideella organisation, Trygghetsarbetet vid Grebo skola till årets förebyggande insats och Thomas Berggren i Ale till årets förebyggare. Utmärkelserna delades ut på Drogfokus, den nationella konferensen som anordnades i Norrköping.

DRUGNEWS / SVEN LILJESSON

NBV-stipendium till Abdullahi Mahamoud

I RÖRELSE "En stor visionär med ett omfattande kontaktnät som verkar för afrikaners och andra invandrares integration i det svenska samhället." Så lyder en del av juryns motivering.

Priset är ett stipendium på 10 000 kronor som delades ut på NBV:s förbunds konferens i Örebro nyligen.

PIERRE ANDERSSON



FOTO: DANIEL JORDAHL / FLICKR

Grov organiserad brottslighet ligger bakom svarthandeln enligt Skatteverket.

Staten förlorar miljarder på svarthandel

ALKOHOL Den organiserade brottsligheten har hittat en ny nisch. Genom att lagligt föra in och transportera tobak och alkohol till ett lager och sedan sälja varorna, strunta i skatten och sedan låta företaget gå upp i rök undanhålls miljarder från skattemyndigheterna.

– Vi får signaler på att det här ökar väldigt mycket. Ofta är det grov organiserad brottslighet som finns bakom det här, och det är anmärkningsvärt med tanke på allt som följer med den typen av problem, säger Conny Svensson, nationell samordnare för kontant handelsområdet på Skatteverket, till Sveriges Radio.

Enligt EU:s regler ska skatten betalas först när varorna säljs till återförsäljare. Det är alltså tillåtet att transportera obeskattade varor och även att hålla dem i lager.

Företagen som misstänks har ofta en "målvalt", dvs en person som helt saknar egna medel står registrerad som ägare. Staten har då ingen chans att få ersättning för de uteblivna skatteintäkterna.

De som köper tobaken eller alkoholen av återförsäljarna är i vissa fall ovetande om att de säljer obeskattade varor. För andra är det ett sätt att få större vinst.

EVA EKEROTH

Kan "alkoholfritt" trigga återfall?

Experterna är oense om alkoholen i alkoholfria drycker kan påverka beroende – det kan lika gärna vara smaken som är problemet.

ALKOHOL I Svenska Dagbladet berättar prästen Mikael Bedrup att han riskerade ett återfall i sitt tidigare missbruk på grund av nattvardsvin.

De flesta produkter i Systembolagets alkoholfria sortiment innehåller en liten mängd alkohol. Bland de avalkoholiserade vinerna innehåller flera 0,5 procent. Vilka det är och vilka som är helt alkoholfria kan man se på respektive förpackning och på Systembolagets hemsida.

Professor Johan Franck, inriktad på beroendeforskning, vid Karolinska institutet, säger till Svenska Dagbladet att 0,5 procent alkohol inte kan räknas som alkoholfritt.

– Även en liten dos alkohol kan sannolikt reaktivera hjärnans belöningssystem, särskilt efter lång tids avhållsamhet från alkohol då toleransen givetvis sjunker, säger han.

När Accent intervjuade Sven Andreasson, beroendeläkare och expert på Statens Folkhälsoinstitut, om huruvida lättöl (som innehåller max 2,25 volymprocent alkohol) kan orsaka återfall var han mer skeptisk:

– Jag är osäker på om en så svag alkoholdryck räcker för att ge en psykoaktiv effekt. Det beror på vilken effekt den lilla promillehalten kan ha men min bild är att alkoholhalten i en lättöl inte är tillräcklig.

Tidigare kallade Systembolaget sina "alkoholfria" produkter för lättdrycker, just för att kunderna inte skulle luras att tro att de var helt alkoholfria.



FOTO: MAGNUS SKOGLÖF

Systembolaget placerar även 0,5-procentigt vin på avdelningen alkoholfritt.

– Vi slutade med begreppet lättdrycker för cirka tio år sedan. Det var då ordet "lätt" som prefix fick betydelsen lågkalorivariant, vilket blev helt missvisande, säger Systembolagets presschef, Lennart Agén till Accent.

Han säger att Systembolaget håller på att titta på om de kan hitta ett annat begrepp än alkoholfritt.

– Samtidigt utökar vi hela tiden sortimentet med helt alkoholfria

drycker, säger Lennart Agén.

Kanske ligger inte risken bara i den mängd alkohol som finns i den alkoholfria drycken.

Hans Lundgren, medlem i IOGT-NTO-föreningen Comeback, dricker till exempel inte alkoholfri öl.

– Det spelar ingen roll om det är alkohol i eller inte, jag går igång på det i alla fall. Det är lika mycket smaken och doften som gör det, säger han till Accent.

EVA EKEROTH

Nu är den här!

Surfa in på www.vitjul.se och kika på vår nya hemsida. Där kan du läsa mer om Vit Jul-lotten som är ett samarbete med Miljonlotteriet. Överskottet från lotten går direkt till Vit Jul.

Välkommen!



Vill du regelbundet skänka en gåva till IOGT-NTO:s arbete för en nyktrare värld? Betala medlemsavgiften via autogiro och skänk en slant vid varje girering.

När du inom kort får hem kuvertet med medlemsaviseringen för 2013 kommer du att se att det finns möjlighet att betala medlemsavgiften via autogiro. Det betyder att du kan dela upp betalningen på olika sätt – per månad, kvartalsvis, halvårsvis eller på helår. Om du vill kan du dessutom skänka ett belopp vid varje girering. Alla bidrag är välkomna, stora som små. **De gör skillnad!**





Lilla Lugnet, i skogarna utanför Norrköping. Här samlas vetenskapsmän, spökjägare, fina damer och lycksökare för några dagars samvaro och äventyr. Men bara på låtsas – Lilla Lugnet är ett lajv. En alternativ verklighet skapas och deltagarna improviserar fram en handling.

Deltagarna skapar sina karaktärer genom att skaffa dräkter och tänka ut egenskaper. Och det är helt alkoholfritt. Absinten som säljs i Lilla Lugnets bar är egentligen saft.

"Många upplever att det blir svårare att spela sin roll med alkohol i kroppen. För oss var det självklart att vårt lajv skulle vara alkoholfritt. Alkohol tillför inget till spelet och skapar bara problem som är skönast att slippa" säger arrangören Sara Salkvist.

TEXT **EVA-LOTTA HULTÉN**

FOTO **MARIA STEÉN**





**4 GENERATIONER
I RÖRELSE**

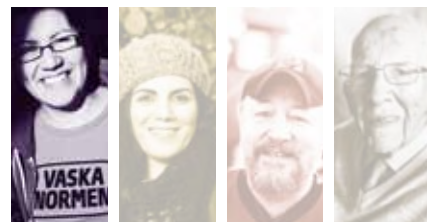


I en folkrörelse som **IOGT-NTO-rörelsen möts och samarbetar ständigt människor från olika generationer** och med olika bakgrund. I ett försök att spegla denna brokiga medlemskara har Accent träffat fyra olika medlemmar – från 17 till 94 år gamla.



**ATTIS
GREEN!**





Elizabeth Martinez Ramos, 17 år:

"UNF HAR VÄCKT MITT SAMHÄLLSINTRESSE"

Hon kom med i nykterhetsrörelsen via en fotokurs – **nu vill hon förändra världen**. "Jag har insett att jag kan påverka", säger Elizabeth Martinez Ramos.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **MOA KARLBERG**

När Elizabeth Martinez Ramos var 13 år kom hon för första gången i kontakt med nykterhetsrörelsen. En kusin som arbetade som socialsekreterare frågade om Elizabeth kunde tänka sig att bli assisterande ledare på ett Junisläger. Elizabeth, som vuxit upp i ett chilenskt, kristet och helnyktert hem, tackade glatt ja. Via Junis kom hon så småningom i kontakt med UNF. 2008 gick hon med.

– Det var ett enkelt val. Jag har aldrig gillat att dricka och festa. När mina kompisar började testa alkohol och cigaretter i högstadiet hamnade jag lite utanför. Sedan jag blev äldre är det inga problem, jag är accepterad trots att jag inte dricker, säger Elizabeth, som till vardags går i andra ring på Tumba gymnasium söder om Stockholm. Hon läser Estet/Media-programmet och hoppas på ett jobb inom media.

Hennes ingång till UNF blev just via en fotokurs som organisationen anordnade i Huddinge, där Elizabeth bor tillsammans med sin mamma.

– Jag gick dit en gång i veckan och kände att vad coolt att få träffa människor som tänkte som jag kring alkohol. När kursen lades ner efter att tag blev jag ordförande i UNF-föreningen i Huddinge, samtidigt som jag började hänga mycket med UNF:are från Södermalm. Jag åkte på några läger och kom in i gemenskapen.

Elizabeth åkte på sitt livs första kon-

"Det är otroligt coolt att träffa så många med samma värdegrund."

ELIZABETH MARTINEZ RAMOS

gress 2011 – och fick en riktig aha-upplevelse.

– Det är otroligt coolt att man kan träffas så många med samma värdegrund på ett och samma ställe. Jag insåg där att jag faktiskt kan vara med och påverka och bestämma och det var bland annat där mitt samhällsintresse väcktes. Tidigare tyckte jag att det här med politik var tönigt och tråkigt. Nu förstod jag att tillsammans kan vi förändra samhället. Det är en häftig känsla som gör att jag är övertygad om att jag kommer att vara engagerad i nykterhetsrörelsen resten av livet.

Möjligheten att påverka är en stark drivkraft i Elizabeths engagemang. Men också glädjen, sammanhållningen och alla nya människor hon har lärt känna. Ungdomar med olika bakgrund, erfarenheter och intressen, men med en gemensam nämnare; nykterheten.

– Jag har lärt mig massor av nya saker och har träffat folk jag aldrig hade träffat om det inte vore för UNF! Och så är det skönt att ha ett sammanhang att vara i när man är nykterist. Ofta är man ju "annor-

lunda" när man inte dricker. Det slipper man känna här.

På frågan vad UNF har lärt henne, behöver Elizabeth inte fundera särskilt länge.

– Jag hade garanterat aldrig blivit så här intresserad av politik om det inte hade varit för UNF. Och genom de kurser jag har gått, bland annat om UNF:s uppbyggnad och hur man kan påverka och förändra, har jag fått massor av inspiration och verktyg för att jobba vidare med de här frågorna. Jag skulle gärna vilja jobba med alkoholfrågor i framtiden på något sätt. Kanske går det att kombinera med ett mediejobb? ■

Fakta

Namn: Elizabeth Martinez Ramos

Ålder: 17

Bor: I Huddinge hemma hos mamma

Gör: Går i andra ring på Tumba gymnasium

Medlem i UNF: Sedan 2008



Ibtissam Karim, 43 år:

"JAG HITTADE IOGT-NTO VIA JUNIS"

För 18 år sedan flyttade hon från Irak. Efter fyra år i Jordanien hamnade hon till slut i Hudiksvall. Nu är hon **en av IOGT-NTO:s flitigaste medlemsvärvare**.

TEXT EVA EKEROTH FOTO JONAS FORSBERG

Ibtissam Karim möter mig en regnig oktoberdag på Hudiksvalls station. Hon visar stolt de gamla magasinbyggnaderna i hamnen och flera andra fina hus.

– Jag tycker om den här staden. Den är vacker och lagom stor, säger hon.

Ibtissam Karim är 43 år och kommer från Irak. Därifrån flyttade hon för 18 år sedan. Målet var Hudiksvall dit hennes mans familj flyttat, men vägen gick via Jordanien där familjen bodde i fyra år.

– Jag ville egentligen inte alls flytta hit. Jag visste inget om Sverige och kände ingen. Vi kom en oktober natt. Det var mörkt och kallt och jag hade sommarkläder. Nästa morgon var det söndag. När jag tittade ut såg jag inte en människa och det var alldeles tyst. I Jordanien var det liv och rörelse hela tiden.

Efter tre månader ville hon åka hem, men beslöt sig för att stanna för barnens skull. De två döttrarna är nu 21 och 17 och sonen 13.

– Nu är jag så tacksam att vi blev kvar. Barnen trivs bra och med två döttrar vill

man helst inte bo i Irak, säger hon.

För några år sedan skiljde hon sig.
– Det hade inte varit möjligt om vi bott kvar i Irak, säger hon.

Sedan två år är hon omgift med en man från Marocko.

– Jag är lyckligare nu, säger hon.
IOGT-NTO kom hon i kontakt med via sonen som var med i Junis.

– Jag följde med på utflykt till Gröna Lund. Ledarna frågade om några föräldrar kunde tänka sig att bli ledare. Jag och min kompis sa ja. IOGT-NTO höll till i samma hus som Junis. Jag var nyfiken och ville veta vad de gjorde.

Ibtissam Karim är muslim och har aldrig druckit alkohol, så nykterhetslöftet var inget problem.

Hennes engagemang för IOGT-NTO är stort, men annorlunda. Hon har inte varit aktiv i föreningen, suttit i styrelsen eller haft andra uppdrag. Istället har hon värvat många medlemmar.

– Först frågade jag familjen och kompisar. Sedan fortsatte jag att fråga alla jag

Fakta

Namn: Ibtissam Karim

Ålder: 43 år

Bor: I Hudiksvall

Gör: Personlig assistent, studerar till undersköterska

Medlem: i 3 år

känner om de vill gå med. Det går bäst att värva när man sitter i lugn och ro med någon och pratar, säger hon.

En dag blev hon inbjuden att åka med på en resa för värvare till Kroatien. Förbundet hade fått upp ögonen för hennes värvningsinsats.

– Det var jätteroligt. Det var första gången jag var ute och reste på egen hand, utan man eller barn. Jag fick också åka med på värvartåget från Uppsala till Åre. Vi värvade i Uppsala, Gävle, Söderhamn, Sundsvall och Åre, säger hon.

Sedan hon gifte om sig har värvningen lagts på hyllan.

– Jag jobbar heltid som personlig assistent och pluggar till undersköterska. På fritiden leder jag en barngymnastikgrupp. Min man gillar inte att jag är borta så mycket hemifrån. När jag får mer tid kanske jag sätter igång igen, säger hon. ■

"Jag var nyfiken och ville veta vad de gjorde."

IBTISSAM KARIM







Hans Lundgren, 58 år:

"JAG SÖP BORT ALLT OCH BODDE I KÄLLARE"

Efter många års missbruk blev han nykter 2004. Ett par år senare hittade han IOGT-NTO:s kamratstöd. **"Nykterheten är det bästa som har hänt mig"**, säger Hans Lundgren.

TEXT EVA EKEROTH FOTO MOA KARLBERG

I en **industrilokal** i Skarpnäck, Stockholm, vägg i vägg med Möjligheternas hus, har IOGT-NTO-föreningen Comeback sina lokaler. På kamratstödet praktiserar Hans Lundgren tre dagar i veckan. Dagen till ära har han ifört sig Modo-tröja.

– Jag vill helst bli fotograferad i den, säger han och ler.

Han ler ofta, trots att livet inte alltid varit en dans på rosor.

– Nu är det åtta och ett halvt år sedan jag blev nykter, säger han med märkbar stolthet i rösten. Nu nöjer jag mig med kaffe, snus och att titta på tjejer. Det var annorlunda förr. Jag söp bort allt och bodde i källare och hemma hos kompisar. Allt jag ägde rymdes i en hockeytrunk.

Han blev tvångsintagen på behandlingshem 1999. Det ledde till fem års nykterhet. Sedan tog han ett återfall, men kom tillbaka till behandlingshemmet och

"Nu nöjer jag mig med kaffe, snus och att titta på tjejer."

HANS LUNDGREN

har hållit sig nykter sedan dess.

Han bor på ett hotellhem och har 23 kvadratmeter som är hans alldeles egna.

– Jag kan stänga dörren om mig när jag vill och mitt kök är faktiskt större än det vi har här, säger han och ler igen.

Idag är det onsdag och då serveras kaffe och våfflor. Det är Hasses jobb att fixa fiket.

Han brukar börja dagen med en kopp kaffe tillsammans med Monica Lindström som är anställd i föreningen.

– Hon är fantastisk. Monica och hennes familj har blivit som en familj för mig också. Med dem firar jag både jul och midsommar, säger han.

Efter fikastunden kollar han vad som saknas i skåpen och går och handlar vid behov. Sedan snyggar han upp i lokalen och börjar förbereda kaffekokning och våffelsmet. När besökarna kommer pratar han med dem.

– På måndagar har vi möten och planerar verksamheten. På fredagar brukar jag mest städa, säger han.

Hans Lundgren blev medlem för 5 – 6 år sedan.

– En kompis tipsade mig om att IOGT-NTO hade Öppet hus. Jag gick dit och fick snart frågan om jag ville bli suppleant i styrelsen. Det visste jag inte vad det var, men jag tackade ja, berättar han.

Praktiken är fyra timmar, tre dagar i veckan, men han bedömer att han lägger ner ungefär lika mycket tid ideellt.

– Det är möten och aktiviteter hela tiden. Förra helgen var vi till exempel ute i Tyrestaskogen och plockade svamp. Framöver ska vi spela bowling och boule, säger han.

Nykterheten är det bästa som hänt honom och kanske ligger det i släkten.

– Nyligen fick jag veta att min farfar var engagerad i IOGT-NTO i Örnsköldsvik i början av förra seklet. Så jag är inte den första i familjen, berättar han med ett skratt.

Och vi får därmed en indirekt förklaring till varför stockholmaren Hasse bär Modo-tröja. ■

Fakta

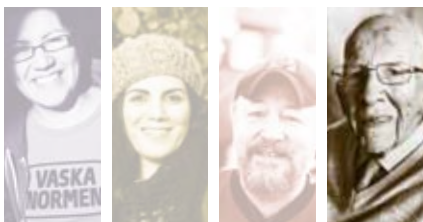
Namn: Hans Lundgren

Ålder: 58 år

Bor: I Stockholm

Gör: Praktiserar på Kamratstödet i Skarpnäck, Stockholm

Medlem: Till och från, ca 6 år



Olle Anderberg, 94 år:

"SGU ORDNADE SÅ MÅNGA AKTIVITETER"

Olle Anderberg har varit **medlem i nykterhetsrörelsen i 80 år** – och går fortfarande på föreningsmöten så ofta han kan.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **MOA KARLBERG**

Åttio år är en hisnande lång tid. Så lång att Olle stundtals har svårt att minnas detaljer som årtal och namn. Till sin hjälp tar han gamla fotografier och anteckningar som han gärna visar. Men viktiga milstolpar, som året han gick med i SGU, Sveriges Godtemplarungdom, och året då han träffade sin fru Anna-Lisa, har han stenkoll på.

– Det var en nykter grannfru som lockade mig att gå med i SGU. Då var jag 14 år. På den tiden var många ungdomar i Katrineholm med, eftersom SGU anordnade så mycket skojiga aktiviteter. Det var dans och olika idrotter. Genom SGU spelade jag bandy, simmade och började med gymnastik, säger Olle som hela livet har varit fysiskt aktiv.

Som ung tävlade han i simning och senare blev han gymnast. Kan det vara därför han fortfarande är i så god form? Olle hör lite dåligt, men annars är han förvånansvärt rask. Böjer sig ner som en ung pojke för att hämta några kaffekoppar längst ner i ett skåp. Han skrattar.

– Ja, nog tror jag att träningen har bidragit till att jag har nått en så hög ålder

och fortfarande är rörlig. Den och nykterheten. Jag har aldrig druckit en droppe.

Hustrun Anna-Lisa var inte nykterist när de träffades på en dans 1938. Men det blev hon snart, eftersom Olle fick henne att gå med i SGU. I 66 år var de gifta innan hon gick bort för några år sedan.

Hur gör man för att hålla ihop så länge? Olle ler och plirar lite.

– Man håller sams. Och har samma intressen, säger han enkelt.

Olle har under alla år varit engagerad i IOGT-NTO. Han har bland annat varit ordförande i sin lokalförening och har arbetat som ungdomsledare. 1940 var de ett nyktert gäng som letade efter en tomt för att bygga ett sommarhem. De fick arrendera en tomt och byggde ett hus. För en tid sedan var Olle med och firade sommarhemmets 60-årsjubileum.

– Jag och Anna-Lisa umgicks mycket med andra från IOGT och vi följde med på många spännande resor. Vi åkte på semester till Norge varje år och var med på den första kulturkonferensen i Grekland 1964.

Fakta

Namn: Olle Anderberg
Ålder: 94 år
Bor: i Katrineholm
Gör: Pensionär
Medlem: i 80 år

I Grekland hade vi också två fadderbarn genom IOGT, som vi hälsade på. På den tiden var landet mycket fattigt, säger Olle och gör en liten stilpaus innan han snabbt replikerar sig själv.

– Men det är det ju nu också förstås!

Han tycker att IOGT-NTO var bättre förr. I dag är det så mycket annat som konkurrerar om vår tid. Förr fanns det inte så mycket att välja på och nykterhetsrörelsen hade mycket att erbjuda. Då blev gemenskapen och engagemanget starkt, säger Olle som mest minns det ljusa och roliga.

– Vi var ett gäng som hängde ihop genom åren. Jag fick vänner för livet genom IOGT-NTO. Men nu är det bara jag kvar, alla har gått bort. Fast jag försöker fortfarande engagera mig och går på föreningsmöten så ofta jag kan.

Tänker han fylla 100 år? Olle ler och skakar på huvudet.

– Nej du. Det är jobbigt att bli gammal. Det är så väldigt ensamt. ■

"Jag fick vänner för livet genom IOGT-NTO."

OLLE ANDERBERG





STYRELSENA KLARAR INTE MÅLEN

IOGT-NTO:s mål är att **90 procent av styrelserna ska ha en jämn könsfördelning** från 2010. Accents granskning visar att målet är långt ifrån uppnått, och att inte mycket görs för att nå det.

TEXT EVA EKEROTH

Accent har granskat styrelserna på alla nivåer och funnit att jämställdheten fortfarande inte får godkänt.

Målet att 90 procent av styrelserna ska ha en jämn könsfördelning slås fast i den handlingsplan för IOGT-NTO:s jämställdhetsarbete som antogs vid kongressen i Uppsala 2007. Definition av vad som anses jämställt saknas, så Accent har i den här granskningen valt att se styrelser där inte fler än 60 procent av ledamöterna är av samma kön som jämställda.

Värst är läget i föreningarnas styrelser. Av dessa får endast 40 procent godkänt. Av föreningsordförandena är endast 35 procent kvinnor.

Av de centrala styrelserna inom IOGT-NTO är fem av sju (71 procent) jämställda. I distriktsstyrelserna är läget betydligt sämre. Endast 10 av 23 distriktsstyrelser (43 procent) är jämställda. Påpekas bör att snedfördelningen inte alltid slår åt samma håll. Av de styrelser som inte uppnått jämställd-

"Vi sätter ofta igång saker och tror att de ska löpa på av sig själva."

ANDERS KARLSSON

hetsmålet har fyra för stor andel kvinnor och nio för stor andel män.

Men trots att målet inte är uppnått förefaller det som om jämställdhetsarbetet är lågt prioriterat inom organisationen.

Anders Karlsson blev, tillsammans med en tidigare kollega, Kerstin Kokk, ansvarig för jämställdhetsarbetet 2008.

– Vi tog fram materialet "På med jämställdhetsglasögonen" som kan användas både på distrikts- och föreningsnivå. Man stämmer av mot ett antal punkter hur läget ser ut. Det var ett intensivt arbete 2008-2009, säger han.

Nu har arbetet avstannat och allt fokus

ligger på satsningen "Nyktra kvinnor kan".

– Vi sätter ofta igång saker och tror att de ska löpa på av sig själva, men det gör de inte, säger Anders Karlsson.

För att nå fram anser han att det krävs utbildning och en hel del arbete.

– Frågan borde lyftas på distriktsstyrelsekonferenser och konsultantsamlingar. Dit borde vi ta kompetent expertis utifrån, säger Anders Karlsson.

Kjell-Ove Oscarsson, vice ordförande i förbundsstyrelsen, erkänner att det gjorts alldeles för lite.

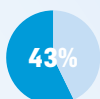
– Jämställdhet diskuteras ofta, men vi gör alldeles för lite för att inspirera föreningarna, säger han till Accent. ■

71%

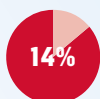
Centrala styrelser

Fem av sju, får godkänt, dvs har mellan 40 och 60 procent kvinnor i styrelsen.

Andelen kvinnor bland ledamöterna i de centrala styrelserna är: IOGT-NTO fastigheter AB 60%, IOGT-NTO 54%, Tollare 50%, Dagöholm 44%, Accent 43%, Wendelsberg 38%, Miljonlotteriet 38%.



Av sju ordförande är 3 kvinnor.



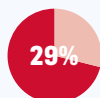
Av de högsta cheferna i de sju organisationerna är endast en kvinna.

50%

Närstående organisationer

Tre av sex organisationer, har jämställda styrelser.

Andelen kvinnor i styrelserna är: Junis 61%, UNF 55%, NSF 50%, NBV 45%, Våra gårdar 30% och stiftelsen Ansvar för framtiden 10%.

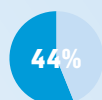


Av sju ordförande (UNF har två, en av varje kön) är två kvinnor.

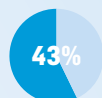
43%

Distriktsstyrelser

10 av 23 distriktsstyrelser är jämställda.



Andelen kvinnor är 70 av 160. Av de styrelser som inte uppnått jämställdhetsmålet har fyra för stor andel kvinnor och nio för stor andel män.

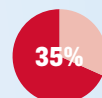


Av de 23 ordförandena i Distriktsstyrelserna är 10 kvinnor.

40%

Föreningsstyrelser

40 procent jämställda.



Av föreningsordförandena är endast 35 procent kvinnor.

Västerbotten

Västernorrland

Jämtland

Gävleborg

Dalarna

Värmland

Västmanland

Uppsala

Stockholm

Södermanland

Östergötland

Jönköping

Kalmar

Kronoberg

Blekinge

Skåne

Göteborg

Halland

Skaraborg

Älvsborg

Män

Kvinnor

Rött = underkänt

Anmärkning:

Granskningen bygger på de uppgifter som är inrapporterade till medlemsregistret. Alla föreningar är inte lika bra på att rapportera så vissa uppgifter kan vara felaktiga.

A close-up, shallow depth-of-field photograph of a child's face. A single tear is visible on the cheek. The background is blurred, showing hints of a blue garment.

OSYNLIGGÖRANDET AV BARNEN ÄR FARLIGT

Barn som lever nära missbruk är ofta **vana vid att följa med sin förälder till akuten** eller beroendemottagningar. De är också vana vid att inte bli sedda. Satsningen "Barn som anhöriga" vill ändra på detta.

TEXT HELENA WANNBERG FOTO JOHNÉR



Under tre år ska fyra län bedriva pilotprojekt, med medel från Socialstyrelsen, för att skapa rutiner kring den så kallade Lex Therese. Lagändringen kom till 1 januari 2010 och säger att alla som behandlar vuxna med missbruksproblem, psykisk sjukdom eller allvarlig fysisk sjukdom är skyldiga att "beakta barns behov av information, råd och stöd".

Men det har visat sig att kunskapen om och framförallt tillämpningen av lagen är dålig.

Ulf Zetterman är gruppleddare på Ersta Vändpunktens stödverksamhet för barn som lever nära missbruk. Han har ringt runt till beroendemottagningar i Stockholms län för att ta reda på om personalen känner till lagen.

– Vi får sällan tydliga svar, och det saknas rutiner för att fånga upp barnen, berättar Ulf Zetterman.

Barn som kommer till Vändpunkten har ofta följt med sin förälder för att söka vård: "Det var så många som såg, men ingen gjorde något för mig".

– Det här osynliggörandet av barnen är farligt, menar Ulf Zetterman. De är nästa

generations missbrukare som inte fångas upp i tid.

Målet är nu att Västra Götalandsregionen, Dalarna, Jönköping och Östergötland ska hitta verktyg för att sjukvårdspersonalen ska se och stötta barnen – verktyg som ska spridas nationellt. Ansvar för utvecklingsarbetet "Barn som anhöriga" ligger på Nationellt Kompetenscentrum Anhöriga, på uppdrag av Socialstyrelsen.

– Alla som jobbar inom vården ska känna till lagen, säger projektledaren Helene Klapp.

Oavsett vad barnen har varit med om är det deras rättighet att få information och stöd, menar Helene Klapp. Vårdpersonalen behöver ha "ögonen i barnens höjd".

I pilotlänet Jönköping har intresset varit stort för att öka kunskapen och skapa rutiner, berättar Linda Frank som leder det lokala arbetet.

– Alla säger "Det här behöver vi bli bättre på".

Jönköpings läns landsting har redan idag 200 speciella barnombud. Linda Frank tror att de flesta inom vården har

hört talas om den nya lagen, men däremot är det få har tagit till sig vad den innebär i praktiken.

Att vården brister när det gäller att se dessa barn bekräftas även av IOGT-NTO:s Juniorförbunds rapport "Fritt fram", om kommunernas stöd för barn som lever med missbruk. Rapporten redovisar den kommunenkät som frågar om hur man "hittar" barnen till stödgrupper. "Via landstinget" var det svarsalternativ som var minst vanligt, vilket kan tyckas anmärkningsvärt med tanke på Lex Therese.

Att exempelvis föra barn på tal när man vårdar en berusad vuxen kan upplevas svårt,

– Det där behöver vi träna oss på, säger Linda Frank som inom pilotprojektet gärna ser utbildningar där man tar tillvara unga människors erfarenheter av missbruk i familjen.

Mycket handlar också om att skapa tydliga rutiner, exempelvis obligatoriska frågeformulär för att fråga om det finns barn samt metoder för att föra samtal med barnen själva.

– Rutinerna för att se barnen ska inte vara betungande för personalen, utan betryggande. ■

"Det här osynliggörandet av barnen är farligt."

ULF ZETTERMAN

Läs mer om Barn som anhöriga

www.anhoriga.se/sv/Barn-som-anhoriga

ÄLDREBOENDET DÄR MAN FÅR MISSBRUKA

Strax söder om Stockholms innerstad ligger Gamlebo äldreboende dit **hemlösa och missbrukare välkomnas trots att de är fulla**. Här är ett pågående missbruk inga problem.

TEXT OSCAR LEVY FOTO EMMA MATSSON

Det är vinter och snöflingorna seglar långsamt ner utanför fönstret. Fåtöljen är rymlig och bekväm. Längs fönsterkarmen står krukväxterna uppradade. Bland annat orkidéer och en amaryllis. Lägenheten längst bort i korridoren på andra våningen är ordentligt ombonad. Skulle det inte vara för sjukhussängen och det faktum att det saknas ett kök, hade man inte förstått. Att här lever Ann Enström, 69, som inte kunde bo kvar i lägenheten i Sollentuna eftersom hon höll på att supa ihjäl sig.

– Jag har gjort en massa bra grejer men ingenting har liksom fungerat. Jag har en akademisk examen och har haft ett bra jobb. Jag har till och med spelat tävlingsbridge. Men jag söp bort mina brigdevänner och allting. Drickandet var starkare än allting annat.

I dag sitter Ann Enström i en rullstol eftersom benen har pajat av spriten. Hon har ofta ångest och är deprimerad. Men bakom de fyrkantiga glasögonen döljer



Ann Enström började dricka i 55-årsåldern. Nu är hon 69 och kunde inte bo kvar hemma eftersom hon höll på att supa ihjäl sig.

sig ett par mjuka och vänliga ögon. Ann är försiktig och skör, öppen men ensam. Hon började dricka först i 55-årsåldern och har

provat de flesta behandlingar som finns. Nu har hon varit nykter sedan två och en halv månad. Beslutet kom när läkaren visade henne röntgenbilderna på levern.

– Nu får jag medicin och det har gått bra, men ibland är det svårt. Det är inget roligt att vara alkoholist. Det är verkligen jobbigt.

Ann är en av få som bor här som inte varit hemlös. Men likt de andra har hon

"Det är inget roligt att vara alkoholist. Det är verkligen jobbigt."

ANN ENSTRÖM



På Gamlebo accepterar man ett pågående missbruk hos de boende. För många vore alternativet hemlöshet.



"Nu är jag tillbaka i himmelriket", säger Leif, som för ett par år sedan blev utslängd från Gamlebo för att han var för våldsam.

alkoholproblem. Hon hamnade på Gamlebo för att man här accepterar ett pågående missbruk.

– Om man alltid välkomnas, respekteras för vem man är, får hjälp med sin psykiatriska sjukdom och med den sociala relationen så minskar också missbruket, säger verksamhetschefen Siv Bringetun.

På Gamlebo prioriteras omtanke, men också respekt för individen. Det är viktigt att personerna får känna att det är deras egna lägenheter med allt vad det innebär. Men lägenheterna innehåller inga kök.

– Det är för att vi vill se till att alla här åter. Alla kommer och går precis som de vill, men ska så gott det går hålla mattiderna. Men självklart kan maten sparas om någon inte vill äta just då.

Siv Bringetun menar att den omdiskuterade "bostad först"-garantin bygger på samma principer som de jobbar efter på Gamlebo. Det vill säga att i stället för att kvalificera sig till eget boende genom att klättra i boendehierarkin – från härbärgen och olika korttidsboenden och slutligen till förstahandskontrakt – ska man direkt få en egen bostad, därefter sätts hjälpinsatserna in.

Skillnaden är förstås att detta är ett äldreboende. De flesta bor här tills de dör, säger Siv.

– Det innebär att vi jobbar med folk i

"Hon var bara 63 år gammal. Det är ju ingen ålder."

ANN ENSTRÖM

livets slutskede. De får somna in här. Det är otroligt skönt för många av dessa människor som flackat runt mycket. Vi kan ge adekvat sjukvård. Men vi har ingen akutsjukvård.

Ann Enström minns Barbro som bodde några dörrar längre ner i korridoren. För ett par veckor sedan dog hon.

– Hon hade varit prostituerad och narkoman men det visade sig att hon hade ett hjärta av guld. När jag hade ångest kunde jag vara inne och prata med henne. Det har blivit mycket tystare här sedan hon försvann. Hon var bara 63 år gammal. Det är ju ingen ålder.

Medan vi går längs de ljusa korridorerna möts vi av Leif och en socialtjänsteman. Leif ska flytta in i lägenheten som Barbro bodde i. Han bodde här för ett par år sedan, men blev för våldsam och kunde



Nu är Ann nykter sedan ett par månader. Beslutet kom sedan hennes läkare visat röntgenbilder på levern.

inte vara kvar. Vi får följa med in i hans nya lägenhet.

– Jag är hemma igen, tillbaka i himmelriket, säger han och sätter sig i lägenhetens enda stol.

Nu finns det knappt några möbler här. Bara en teve, säng och en stol. Men Leif har planer på hur han ska inreda och berättar om tavlor som han ska sätta upp och en matta som han vill ha på golvet. Dörren står halvt på glänt och utanför tittar Mats Andersson in.

– Här får man dricka, säger han och tittar mot vårt håll samtidigt som han visar upp sin flaska som han döljer i kavajen.



Veronica Gustavsson och Anette Ribohn jobbar på Gamlebo. "Jobbet handlar om att vara förstående", säger Veronica.

– Får man bjuda på ett glas vin sen? frågar han Leif.

Men Leif vill hellre titta på teve och ber oss lämna honom ifred. I stället blir vi inbjudna till Mats som bor ett par dörrar längre ned i korridoren. Mats är pratglad och välkomnande. Han visar oss kylan som bland annat innehåller en flaska sprit.

– Det där är medicin.

Mats Andersson är född och uppvuxen i Falun, men flyttade så småningom till Sigtuna. Han har nyligen kommit hit till Gamlebo. Före det bodde Mats på ett boende i Skarpnäck men kunde inte vara kvar eftersom att han dricker. Under större delen av sitt liv har han varit hemlös. Men en gång i tiden bodde han i en lägenhet och jobbade som flygmekaniker på Arlanda. Sedan råkade han ut för en trafikolycka.

– Vi var inte nyktra helt enkelt och hade bråttom till Systembolaget.

Han har en tjej som han pratar med i telefon och som bor på ett annat boende. Hon kommer hit ibland, men får inte sova över. På Gamlebo får de boende ha gäster i sina lägenheter, men de måste vara ute efter klockan 20.00.

– Ni får ursäkt mig, men nu är det lunch, säger Mats och vi följer med honom mot lunchsalen.

I köket träffar vi undersköterskan Ver-

nica Gustavsson och mentalsköterskan Anette Ribohn. De trivs bra här och tycker att det är mer inspirerande än att jobba på ett vanligt äldreboende.

– Det är inte lika tungt rent fysiskt. Här handlar det mer om att vara förstående och uppmärksam på andra typer av behov, säger Veronica.

Veronica tar med oss till hobbyrummet längst ner i källaren. Det märks att ingen

"Jag är hemma igen, tillbaka i himmelriket."

LEIF



Drogtolerant modell kritiserad

Tidigare i höst uppmärksammade SVT:s ABC-nytt ett annat drogtolerant boende i Västberga i Stockholm. Inslagen väckte stor debatt och den så kallade Västbergamodellen ska nu utredas.

Boendet i Västberga är till skillnad från Gamlebo inget äldreboende – här finns platser för missbrukare från 20 år och uppåt. Där är tillåtet att vara berusad eller påtänd av narkotika, men man får enligt reglerna inte ta droger inne på boendet.

Modellen har kritiserats av oppositionen. Roger Mogert (S) stöder visserligen tanken på drogtoleranta boenden ("tak över huvudet är bättre än gatan"), men menar att man måste vara noga med vilka som får plats där.

– Jag har träffat på unga som inte borde ha varit på Västberga, och som inte skulle varit där för att de ville ur sitt missbruk och som hamnade i en för dem väldigt dålig miljö, säger han till ABC-nytt.

Karin Rågsjö (V) är skarpare i sin kritik och menar att Västbergamodellen bara handlar om besparingar.

– Man förväntar sig inte att det ska gå bra för de här missbrukarna, utan Västberga har blivit en avstjälningsplats. Man låter dem i princip knarka ihjäl sig där ute, säger Karin Rågsjö till ABC-nytt.

Efter uppmärksamheten i media har också Socialstyrelsen bestämt sig för att utreda boendet i Västberga, då man menar att tv-inslagen visar att "det kan finnas brister i verksamheten".

PIERRE ANDERSSON



Mats Andersson bodde tidigare på ett äldreboende i Skarpnäck – men fick inte vara kvar eftersom han dricker.

varit där på ett tag. Det luktar liksom nytt.

– Ja, det är ju svårt att få ner dem hit. Det är inte ofta någon är här. Det kan vara lite svårt att göra aktiviteter med dem som bor här.

Senast de gjorde någon gemensam aktivitet var förrförra sommaren, minns Veronica.

– Vi var ute i skärgården och det var verkligen trevligt. Vi har försökt andra gånger, men det kan bli svårt om de har druckit. Då måste man ställa in.

Gamlebo har tidigare uppmärksamats för det faktum att man får dricka här. Året efter att de öppnade skrev Aftonbladet: "Här kan äldre få suppa ifred." Fortfarande är det få kommuner som tillhandahåller liknande boenden. I Malmö finns Lönngården och i Göteborg Bergsjöhöjd.

– Här har vi jobbat utefter den här linjen i tio år och det fungerar. Vi ser att många minskar sitt missbruk, säger Siv Bringetun.

Många av de boende mår dåligt psykiskt och har självmedicinerat med alkohol. Därför är det viktigt för personalen att vara lyhörd inför vad som är vad. Samtidigt finns det inget som hindrar dem från att ta sig ut och gå till Systembolaget.

Fakta. Gamlebo

Gamlebo har funnits i tio år, men drivs sedan maj 2011 av det privata vårdföretaget Attendo Care. På Gamlebo får de boende vård och omsorg motsvarande sjukhemsstandard som är individuellt anpassad till livets slut. I personalen ingår undersköterskor, mentalskötare, behandlingsassistenter och sjuksköterskor. En gång i veckan kommer också en läkare. Alla har **lång erfarenhet från missbruksvård**. Det finns 29 lägenheter om 32 kvm med ett rum och duschrum. Hyran är cirka 7000 kr i månaden, men då ingår också kost och omvårdnad.

– De flesta här är runt 70 år och man kan inte göra om dem. Däremot kan vi få dem att känna sig välkomna. Det kan vara första eller hundra gången de får ett boende. Många har varit i samhällets omsorg under hela sitt liv. När de kommer hit har staten prövat allt, men inget har fungerat. Vår ambition är då att lära dessa personer att bo och komma till ro. Du ska kunna vara skitfull och ändå välkommen hem.

"Vi ser att många minskar sitt missbruk."

SIV BRINGETUN

Samtidigt finns det också de som har blivit nyktra här.

– Har de varit nyktra en längre tid och det finns en tydlig förändringsvilja erbjuder vi förstas vård och larmar om att de inte ska vara kvar här.

På väggen bakom Ann hänger bilder på hennes tre barnbarn. Hennes egen son har hon inte träffat på ett tag.

– Det har inte varit läge.

I sommar har hon bott här i fyra år. Jag undrar om hon har planer på att flytta nu när hon är nykter?

– Tanken har slagit mig, men sedan kommer dagar då allt känns pest. Då tänker jag att jag kommer att trilla dit igen.

Här får Ann bo kvar i vilket fall. Och paradoxalt nog kanske det är det som hjälper henne att hålla sig borta från spriten. Att alltid känna sig välkommen. ■



LÅT DRÖMMEN BLI SANN

Lotten som ger fler barn möjlighet till en Vit Jul!

**Gör
skillnad
i jul!**



Lotten finns på miljonlotteriet.se



Överskottet går till IOGT-NTO-rörelsens kampanj Vit Jul. Kampanjen har som syfte att uppmärksamma barnen, få vuxna att avstå alkohol och erbjuda barn, ungdomar och familjer jullovsaktiviteter.





RESOR FÖR NYKTER GEMENSKAP

Kjell Axelsson har arrangerat **helnyktra resor till världens alla hörn** i 18 år. "Det viktigaste är gemenskapen", säger 76-åringen som fortfarande är den som leder resorna.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **PRIVAT**

För arton år sedan arrangerades den allra första nyktra resan av Kjell Axelsson mest av en slump. Han var då ansvarig för "IOGT-NTO Service" och hade bland annat till uppgift att i varje nummer av Accent presentera ett förmånserbjudande till medlemmarna.

– Vid ett tillfälle erbjöds medlemmarna några restplatser på en gruppresa. Gensvaret blev oväntat stort, 50 personer anmälde sig. Då beslutade jag att köra en egen resa med dem och på den vägen är det. Vår första rundresa gick till klassiska Grekland och det blev väldigt lyckat, säger Kjell och berättar att resorna då gick under namnet "nyktra resor", som erbjöds till medlemmar i IOGT-NTO och Miljonlotteriets prenumeranter.

– Det innebar ju att ungefär hälften av deltagarna var icke-nykterister och så är det fortfarande. Men det spelar ingen



Hela gruppen samlad under resan till St Petersburg och Moskva 2011.

roll för dem, de älskar vårt koncept; en gruppresa till ett spännande resmål där gruppen blir ett sammansvetsat gäng och

där ingen behöver känna sig ensam. Det är som föreningslivet, fast på resande fot.

**Det är som föreningslivet,
fast på resande fot.**

KJELL AXELSSON

Kjell berättar att det har hänt att någon deltagare har tagit ett glas till maten men att det oftast bara händer en gång.

– Eftersom ingen annan dricker försvinner behovet, och det serveras bara alkoholfritt säger Kjell och berättar om de två miljonlotteriprenumeranterna



Strutsridning i Sydafrika 2008.

"Det vi erbjuder är en bra produkt – utan vinprovningar."

KJELL AXELSSON

som efter en resa med Soberresor utbrast "men det går ju att ha kul utan alkohol! Vi har sällan umgåtts med ett så roligt gäng som detta".

Många resenärer har återkommit år efter år, eftersom de trivs så bra med kamratandan. De flitigaste har åkt med på ett 15-tal resor. Just kamratandan är något som Kjell lägger stor vikt vid. Han menar att det mest är den aktiva gemenskapen som skiljer Soberresor från andra grupp-resor. Förutom att det är en researrangör för den som sympatiserar med nykterhetsrörelsens idéer eller andra som delar de värderingarna.

– Det viktigaste är att såväl medlemmar som icke medlemmar ska få uppleva gemenskapen och bli en sammansvetsad grupp som lär känna varandra och har kul tillsammans och det jobbar jag mycket medvetet med. Vi har ofta halvpension, vilket innebär att middagen inte ingår. Men jag brukar ändå se till att de som vill går ut och äter tillsammans. Många reser



Munkar på rad. Resan till Laos och Kambodja 2009.

ensamma och särskilt damer är ofta så försynta att de inte självmant ber att få hänga med. De flesta är över 55, så grupperna är ganska homogena.



Indien 2007.

Kjell anlitar alltid svenska guider och färdledare på resmålet och han ställer höga krav på kvalitén.

– Våra resor är inte billigare än andra. Det vi erbjuder är en bra produkt – utan vinprovningar – med duktiga färdledare. Jag agerar reseledare och tar också ansvar för att gruppen trivs och har roligt, säger Kjell. Han har arbetat ideellt, för att han tycker det är roligt och för att han vill ge medlemmarna bra service och en oförglömlig upplevelse.

På kuppen har han förstås fått oförglömliga upplevelser själv. Han älskar att resa





och är taggad inför nästa gruppresa som för första gången går till Brasilien – trots att han i perioder gjort 7-8 resor om året.

– Det är spännande men slitigt förstås, det är ju mycket jobb och ansvar, inte bara under resan utan även före och efter. Mycket administration och ekonomi. Nu när jag har fyllt 76 behöver jag ta det lugnare. Några resor per år kommer det nog att bli, men på sikt tror jag att Soberresor kommer att försvinna. Ingen verkar vilja ta över efter mig, detta är ju nästan ett heltidsjobb.

Soberresor har varit i massor av länder, bland andra Kina, Madeira, Irland, Skottland, Thailand, Vietnam, Peru, Tanzania, Gambia och Senegal, Sydafrika och Australien. Storstadsresor till Paris, Rom, London och New York har det också blivit ett antal av genom åren. Kina är det största resmålet, dit har Soberresor åkt 17–18 gånger.

"Det är spännande men slitigt förstås, det är ju mycket jobb och ansvar."

KJELL AXELSSON



– Vi reser dit folk vill åka och Kina har varit väldigt efterfrågat. Det är faktiskt ett av mina favoritresmål också, säger Kjell och beskriver ett land som har allt. Kultur, mat, historia, städer och vackra landskap.

Några allvarigare incidenter har han aldrig råkat ut för under resorna, det mesta har flutit på planenligt.

– Vi har visserligen tappat folk i Kina och Rom, men de har ju kommit tillbaka, allvarigare än så har det inte varit.

Trots att Kjell har rest över hela jordklotet har han fortfarande några drömmresor kvar. En är till Västra USA.

– Folk undrar hur jag orkar. Men jag ser inte detta som ett jobb, utan för mig handlar det mest om att träffa ett gäng kompisar som har kul tillsammans! ■



VASSA PÅ ALKOHOLPOLITIK

Många distrikt och föreningar brottas med att få fart på **det lokala alkoholpolitiska arbetet**.

I Västernorrland verkar man ha hittat nyckeln till framgång – Accent hälsade på under en politikerhearing i Örnsköldsvik.

TEXT OCH FOTO **PIERRE ANDERSSON**

Alla hotell i Örnsköldsvik är fullbelagda, den regniga höstdagen till trots. Det visar sig att Modo har Växjö Lakers hemma, och efter en knackig säsongsinledning jagar man vinst. Man ur huse och alla jag träffar pratar hockey.

Samtidigt som matchen på Fjällräven Arena blåses igång samlas ett trettiotal personer på Café UH, några hundra meter därifrån. IOGT-NTO har bjudit in till hearing om kommunens drogpolitiska program – nu ska politiker och tjänstemän ställas till svars för vad man gjort eller inte gjort under de år som gått efter

att programmet trädde i kraft.

På plats finns företrädare för alla kommunens nämnder som har ansvar för någon del i det drogpolitiska programmet, såväl politiker som tjänstemän. Olle Häggström, kassör i IOGT-NTO-distriktet och själv ledamot i kommunstyrelsen, är den som styr upp. På ett blädderblock längst fram i programmet har han skrivit upp kvällens program – nämnd för nämnd ska kallas fram och få redogöra för sitt arbete.

– Vi har en lång tradition i distriktet, särskilt här i Örnsköldsvik, i att jobba med alkoholpolitiska frågor. Vi har nog någon

form av alkoholpolitiskt arbete i alla våra kommuner, berättar Olle Häggström när jag träffar honom innan kvällens möte.

Ja, traditionen är lång. Ett exempel är de politikerträffar man arrangerar i början av varje år – sedan 1973.

– Dit bjuder vi in våra riksdagsledamöter, landstingsråd, drogsamordnare och ett par nämndordförande från varje kommun. Eftersom vi har gjort det ett tag nu törs jag säga att alla riksdagsledamöter från Västernorrland har en klar uppfattning om vad IOGT-NTO är och vad vi tycker.

Olle Häggström återkommer till vikten av samtal och dialog. Om man vill påverka, förändra och övertyga måste man först hitta något som man är överens om.

– Några gånger har vi erbjudit de politiska föreningarna att komma till dem och hålla i en temakväll om alkoholfrågor. När de kan diskutera utan politiska motståndare på plats slipper de försvara positioner och det blir ofta ett mer öppet samtal.

Också kvällens samtal blir överraskande öppet. Företrädarna för de olika näm-



Birgit Olsson Johansson, ordförande i Bildningsnämnden.

"Ni har möjlighet att kritisera oss, vi kan ju inte bara ställa krav."

OLLE HÄGGSTRÖM

derna talar om vad de gör och har gjort, men är ärliga nog att påpeka brister i arbetet. Flera gånger under kvällen skapas diskussioner mellan olika nämnder där man försöker hitta vägar framåt i de delar som inte fungerar så bra.

Att distriktet är starkt när det gäller att arbeta med lokal alkoholpolitik handlar inte bara om tradition. Troligen spelar sättet att organisera en viss roll också.

– Vi har väl bekymmer som alla distrikt, men har ändå ett antal starka föreningar. Vi försöker hela tiden att inte överdriva distriktets roll och slussar en hel del medel från distriktet till föreningarna.

Bara i Örnsköldsvik har IOGT-NTO närmare 1000 medlemmar – fler än i vis-

sa distrikt – fördelade på tolv föreningar. Rörelsen äger fler än tio lokaler i kommunen. Och relativt många medlemmar har politiska uppdrag. Vid en kartläggning räknade man i distriktet till 25 stycken, från sju olika partier.

Flera av de som frågas ut och ställs till svars under kvällen uttrycker tacksamhet



Glenn Nordlund

Fakta. Så arbetar de

Det alkoholpolitiska arbetet i Väster-norrland vilar på tre ben:

- 1. Kunskap.** "Vi vill höja kunskapsnivån, både hos våra egna medlemmar – som måste vara uppdaterade för att kunna ta diskussionerna – och hos politiker och allmänheten."
- 2. Samtalet.** "Ska man förändra och övertyga måste vi först hitta något som vi är överens om, sen kan vi börja diskutera. Det gäller att ha en dialog med de som beslutar – antingen via en hearing som ikväll eller med enskilda samtal."
- 3. Bilda opinion.** "Det kan ju vara insändare till exempel. Vi brukar också försöka göra saker som är bildmässiga. Till exempel tog vi siffran för hur många som dör här på grund av alkohol varje år och satte ut gravljus."

över att IOGT-NTO arrangerar den här typen av träffar.

– Det är jätteviktigt, säger Glenn Nordlund, 1:a vice ordförande i kommunstyrelsen. Det här gör att vi påminns om programmet och börjar diskutera hur vi kan göra det ännu bättre – det är ett måste för att det ska hållas aktuellt.

Olle Häggström är inne på samma spår – att ställa de ansvariga till svars är inte den största vinsten med kvällen.

– Politikerna blir tvungna att ta fram det här programmet från hyllan och se efter vad de egentligen har gjort, det är det viktigaste resultatet av den här kvällen. ■

HALLÅ DÄR!

Margit Ulander

Distriktsordförande i Västernorrland

Hur är läget i distriktet?

– Jo, tack. Värningen av nya medlemmar går bra och vi är snart uppe i de 240 nya som är målet vi satt upp. Distriktet ligger tvåa i värvertävlingen och bara i min lilla förening här i Kramfors har vi ökat från 57 till 84 medlemmar.

Vilka utmaningar ser ni framöver?

– Att fortsätta värva och öka antalet medlemmar, det är ju många som är gamla och faller ifrån också. Och så gäller det att satsa på ungdomen, det är ju dom som är framtiden. Vi har en gemensam distriktsstyrelse för IOGT-NTO, Junis och UNF och det fungerar riktigt bra – ungdomarna är taggade och vill så mycket.

– Det är viktigt att vi blir bättre på att bjuda



Margit Ulander

in dom som inte är med. Vi måste tala om för alla att det är okej för alla att ta med sig gubben eller en kompis till föreningsaktiviteterna, det är viktigt att folk får se hur trevligt vi har det.

Vad har ni för planer framöver?

– Nu drar snart Vit Jul igång och vi ska värva namn som vanligt. Vi ska gå ut på stan och så brukar vi gå runt till våra grannar. Dessutom har vi Vit Jul-läger på olika platser i distriktet under jullovet.

– Och så kommer Anna Carlstedt upp i början av december och är med på lite olika frukostmöten för politiker. Det är viktigt att försöka påverka politikerna och synas – alla i hela Sverige borde veta vad IOGT-NTO är och vad vi gör.

Fakta. Västernorrlands distrikt

Antal medlemmar: 1945

Antal föreningar: 34

Omsättning: 1,1 miljoner



HALLÅ DÄR!

Ebbe Nilsson

... i Sten&Stanley, aktuella med en konsert hos IOGT-NTO i Köping

Den 1-2 december spelar ni i Köping. Hur känns det?

Det känns fantastiskt bra. Det är premiär för oss där, så det ser vi fram emot. Under hösten har vi turnerat landet runt på ungefär 40 platser, så detta blir en av de sista spelningarna i år. Vi firar 50 år som artister, det är därför vi gör den här jubileumsturnén.

Hur tror du det blir att spela för en helnykter publik?

Ingen skillnad alls, för jag har aldrig varit med om att spela för en

berusad publik. Visst har det säkert hänt att någon varit lite påverkad, men de flesta kommer för att ha kul, vara med på noterna och dansa. Det vi

gör här är ju en konsert, inte dans, och jag tänker inte ens på om publiken är nykter eller inte. Huvudsaken är att folk har roligt.

Hur har ni blivit bemötta hittills?

Oerhört positivt! Vi har spelat för utsålda hus och jag tror att det redan är utsålt i Köping. Publiken står upp under våra spelningar, vilket känns kul och inspirerande för oss. Det är en otrolig stämning! Under föreställningen berättar vi också lite historik kring vår karriär, eftersom vi, som sagt, har spelat i 50 år.

Något särskilt du minns?

Ja, 1963, alltså året efter vår debut, hamnade en av våra låtar på 10-i-topplistan och då sa jag att grabbar, nu lägger vi av för nu har vi nått så långt vi kan komma! Jag var så säker på att vi hade nått vår topp. Men så fel jag hade. 50 år senare står vi fortfarande här. Kanske har vi det bästa framför oss, vem vet?

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN



FOTO: SCRAPITA GRAMOFON

BOK

Starkt om åldrandets vånda

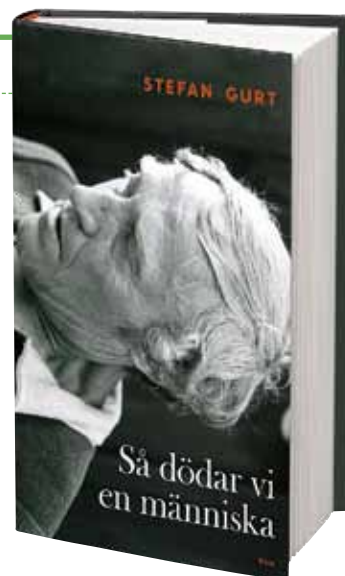
■ **Så dödar vi en människa**
Stefan Gurt
W&W

BOK Stefan Gurts pappa tillbringade sina sista dagar på ett demensboende i Solna. Inom loppet av ett par veckor förvandlades han från en förhållandevis välmående, om än förvirrad, äldre herre till ett håglöst skelett utan livslust. Vad var det som hände på vägen? Gurts gripande och omskakande skildring är inte bara en berättelse om den så ofta ovärdiga svenska

åldrvården, utan också en skildring av en människas långsamma förfall. Gurt sätter åldrandet och vården i ett betydligt större perspektiv än det om vårdskandaler och vägning av blöjor. Berättelsen är också en uppgörelse med vår syn på gamlingar och åldersegrereringen i samhället. Han formulerar frågor som rör oss alla; hur ska vi ta hand om våra gamla föräldrar? Hur vill vi själva åldras och dö? Att Stefan Gurt själv är gift med en kinesiska ger boken en extra dimension. I Kina tar

man – på gott och ont – själv hand om sina gamla anhöriga och hans kinesiska svärmor grät när hon fick besöka ett svenskt ålderdomshem. Så ovärdigt borde ingen människa få leva sina sista dagar. Gurt skriver med det patos, den kärlek och den värme som bara den som är personligt berörd gör – spetsat med en mognad och insiktsfullhet som ovanlig i personliga skildringar. Det är omskakande, rörande och spännande på en och samma gång.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN



BOK

Vackert koreanskt familjedrama

■ **Ta hand om min mor**
Kyung-Soon Shin
Översättning: Molle Kamnert
Sjölander
Norstedts

BOK Alltid roligt och uppfriskande att läsa böcker från andra kulturer. "Ta hand om min mor" är den första i svensk översättning av Kyung-Sook Shin, som är berömd i sitt hemland Korea. Boken är en bästsäljare där och det är inte svårt att förstå. Det här är en stillsam och innerlig berättelse om en mor. Den tar sitt avstamp i ett oförklarligt försvinnande. En dag försvinner hon spårlöst från centralstatio-

nen och berättelsen kretsar på det yttre planet om barnens sökande efter henne. Har någon sett denna åldriga kvinna? De trycker upp flygblad och knackar dörr, samtidigt som historien om denna vanliga, men ändå mycket speciella kvinna – som ju alla mödrar är för sina barn – rullas upp. Språket är avskalat och vackert, texten vibrerar poetiskt, samtidigt som historien varsamt förs framåt. Man



vill ju veta vad som hänt! Men kärnan är ändå inte försvinnandet, utan kärleken och omsorgen som barnen – nu när mamma plötsligt inte finns där – känner. Det är lätt att känna igen sig i denna varma familjehistoria som på samma

gång är universell och mycket österländsk.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FILM

Konfliktfylld romantisk komedi

Bröllop i Italien
Av Susanne Bier med bland
andra Pierce Brosnan och
Paprika Steen

FILM Det unga, danska paret
Astrid och Patrick har bestämt sig

för att hålla sitt bröllop i Sorrento i Italien. Anledningen är att Patricks brittiske far Philip – spelad av Pierce Brosnan – började sin affärsverksamhet inom grönsakshandel just där. Och till bröllopet kommer förstås parets föräldrar, syskon



FOTO: SONY PICTURES CLASSICS

och släkt. Brudens mor Thilde är färdigbehandlad för sin cancer och, som om det inte vore nog, blir strax före avresan lämnad av sin otrogne make Leif. Som väljer att ta med sig sina nya, unga flamma till Italien. Philip lever i självvald ensamhet sedan hans hustru gick bort i en olycka. Men det hindrar inte hennes syster Benedikte - en övertänd Paprika Steen - från att flirta vilt med sin sväger. Fast han har bara ögon för den sköra Thilde. Och Astrid och Patrick upptäcker till sin fasa att de inte alls känner varandra så väl som de trodde. Bör de överhuvudtaget gifta sig med varandra? Många förvecklingar, missförstånd, kärlek och lite vemod som det sig bör i en romantisk komedi. "Bröllop i Italien" har en hög mysfaktor som förstärks av de vackra scenerierna från Sorrento och är småputtrigt trevlig.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOOK

Personlig berättelse om att leva med HIV

Mitt positiva liv
Andreas Lundstedt och
Cecilia Blankens
Norstedts

BOOK Under de glada 80- och 90-talen var den homosexuelle artisten och Alcazar-medlemmen Andreas Lundstedt mycket ute och festade. Livet lekte, musikkarriären gick bra. Aids var ett hot, men inget han funderade närmare på. Förrädden dag han fick beskedet att han

var HIV-positiv. Då rämnade allt. Men till skillnad från en del andra drabbade skämdes han som en hund och vågade inte berätta för någon, inte ens sina närmaste. Han smusslade med sina mediciner och försökte hålla skenet uppe, bland annat genom att kasta sig in i nya projekt. HIV-Stina, som han kallar sjukdomen, fick absolut inte ta över hans liv. För att orka hålla fasaden



uppe började han använda droger och karusellen snurrade allt snabbare. Långsamt började han komma till insikt om att han kanske inte skulle dö, utan att man faktiskt kan leva med HIV. I samma veva träffade han kärleken, en man som inte brydde sig om att Andreas var smittad. Rykten om att han hade HIV hade spridits i media och till sist valde han att gå ut offentligt. Rektionen blev dock inte som han hade befärat. De flesta var stöttande och medkännande. Ett intressant och insiktsfullt dokument om skammen kring HIV, då och i dag, och Andreas Lundstedts egen historia om sin resa som HIV-smittad.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

MISSA INTE!



1 DOKUMENTÄR "The Imposter". 1994 försvinner 13-årig Nicholas från Texas spårlöst. Fyra år senare får familjen ett samtal från Spanien; Er son lever! Men det är något som inte stämmer. Pojken bryter på franska och verkar äldre än 17 år. Familjen tar emot honom ändå, egendomligt obrydda om att han inte alls liknar Nicholas. Men en privatdetektiv anar oråd och börjar gräva i denna bisarra och fängslande historia.

2 UTSTÄLLNING "Hår" på Nordiska museet i Stockholm. Föremål, bilder och berättelser från dåtid och nutid skildrar de generande, provocerande och attraherande sidorna av håret och hur människan genom tiderna förhållit sig till sitt hår på huvudet, i ansiktet och på kroppen.

3 FILM "Smashed", en amerikansk kärlekshistoria där alkoholen spelar en central roll. För vad händer med äktenskapet när alkoholen - som har fört honom och henne samman - försvinner? Enligt regissören James Ponsoldt

är detta inte en film om alkoholism utan om viljan att förändra och vara vuxen i ett förhållande. Filmen har inte nått de svenska biograferna ännu.



FOTO: NONSTOP ENTERTAINMENT

FOTO: PETER SEGE MARK ©NORDISKA MUSEET

FOTO: SONY PICTURES CLASSICS

Peter Soilander

Hur länge har du varit medlem i IOGT-NTO?

I ungefär tre år. Jag kom i kontakt med Sofia Modigh genom mitt politiska engagemang och hon värvade mig! Det var inget stort steg för mig. Jag dricker inte alkohol, eftersom jag växte upp med en pappa som drack. När jag var yngre drack jag mest för andras skull, för att inte hamna utanför gemenskapen. Men jag hade aldrig kul, det jag upplevde i mitt barndomshem kom alldeles för nära. I dag dricker jag inte, men accepterar att andra dricker. Jag har levt med min fars missbruk i hela mitt liv och sett konsekvenserna, inte minst för oss anhöriga. Därför är jag väldigt engagerad i medberoendefrågor, som jag anser måste lyftas mer.

Varför?

Jag var själv svårt medberoende. Redan som ung hängde jag med "fel" killar för att hitta en identitet. När jag blev äldre och inledde relationer blev det aldrig bra. Jo, på ytan kanske. Men själv kände jag mig alienerad och fick aldrig riktig kontakt med vare sig mig själv eller den jag var ihop med. Jag gifte mig men det blev skilsmässa. Med tiden insåg jag att jag var medberoende. Jag blev deprimerad och sökte hjälp genom 12-stegsprogrammet och upptäckte att min uppväxt i ett hem med missbruk har påverkat mig och mina livsval. Att möta andra som haft det som jag var ett uppvaknande, det var som att träffa min "familj". Då var jag 36 år gammal. Efter några år tillfrisknade jag och kände starkt att det här var viktigt att prata om. Detta är en verklighet. Frågan är; hur väljer vi att hantera den?

Hur menar du då?

Jag är politiskt aktiv inom KD och brinner för att belysa frågan om medberoende och lyfta upp den i samhällsdebatten. De anhöriga försvinner så lätt, det är mest fokus på den som har missbruket. Men jag hävdar att anhöriga också behöver hjälp och stöd, eftersom medberoende påverkar relationer och självbild. Jag försöker sprida frågan genom mina nätverk och det var genom mitt engagemang för medberoende som jag blev politiskt aktiv. Bland annat flyttade jag hit till Nyköping för att jobba som politisk sekreterare i landstinget i Södermanland. Just nu är jag arbetssökande, men hoppas så småningom få jobb inom kommunen. Under tiden försöker jag jobba mot bland annat kommunen för att få igång olika aktiviteter. Nu ska man anordna en anhängardag, vilket är en bra början.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

FOTO **CHRISTIAN HOLMÉR**

Känner du någon
som borde bli
månadens medlem?

TIPSA OSS på
accent@iogt.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

NAMN: PETER SOILANDER

ÅLDER: 42

BOR: UTANFÖR NYKÖPING

FAMILJ: SAMBON LINNÉA

MEDLEM I: IOGT-NTO

SOLLENTUNA

"Att möta andra som
haft det som jag var
ett uppvaknande."



En resa till gränslandet mellan Europa och Asien där det antika och moderna mötes. I detta förtrollande land får du uppleva ett imponerande landskap och otaliga kulturskatter och miljöer som kunde vara hämtade ur ”Tusen och en natt”

Vill du veta mer ?

Kontakta SOBER-resor,
Rotevägen2, 433 69 Sävedalen,
Tel. 031-265330, eller 070-3370244

E-mail: soberresor@telia.com,

Så sänder vi information

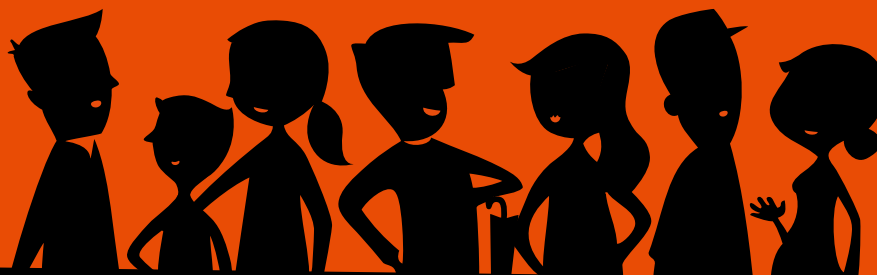
SOBER
RESOR

www.soberresor.se

**Varför inte ge bort
en prenumeration
på Accent till
någon du gillar?**

Tidningen kostar bara 225 kronor för tio nummer. Mejla accent@iogt.se eller ring Medlemsservice på 08-672 60 38 så hjälper vi dig.

Du kan göra **UNDERVERK** *PÅ EGEN HAND*
men **TILLSAMMANS** *kan vi*
komma ännu längre!



Är du en av alla som jobbar med projekt för att minska alkoholens skadeverkningar?

Bra! Då är du varmt välkommen till IQ och IQ Nätverk. Här får ditt projekt ett IQ-nummer och chansen att komma till tals på iq.se. Och på våra nätverksträffar får du sedan möjligheten att träffa andra som jobbar mot samma mål. Bättre tillfälle till att både inspirera och inspireras är svårt att hitta. Dessutom är det helt kostnadsfritt. **Välkommen!**

IQ



Förbundsordföranden. Anna Carlstedt

Fast i stormen

Det som egentligen är viktigt

Jag hade nog inte föreställt mig att det någon gång skulle kännas så viktigt att få skriva ordet "hemma". Men nu vet jag. Min USA-resa i jobbet på Stockholms universitet blev längre och mer dramatisk än jag tänkt mig på grund av Superstormen Sandy. Mitt flyg från Cincinnati till New Ark, strax utanför New York där jag skulle byta plan, blev försejnat. Därmed missade jag min anslutning till Sverige.

Och sedan stängde flygplatsen. Det var intressant att se hur några tusen människor reagerade när de insåg att de inte kunde ta sig hem. Jag hade ofattbar tur som till slut lyckades få tag i mitt bagage och dessutom boka ett rum på ett flygplatshotell. En flygbiljett hem hade jag en vecka senare, i bästa fall. Det var 15 000 flygningar som ställdes in pga av stormen, och fördröjningen när allt detta skulle bokas om på redan fulla plan var betydlig...

Först började det blåsa. Sedan blev allt strömlöst. Mörkret föll. Och sedan kom hon, Sandy. På natten trodde jag inte vi skulle överleva. Hon slet sönder vår hotelllobby, men resten av huset stod pall. Vi kände hur hon, vinden, tog sig in mellan väggar och golv, och hur de tjocka glasrutorna bägnade. Det var svart som i en säck och luktade brandrök.

Men alla på vårt hotell klarade sig. Vi räknades in. Vi hade änglavakt. Byggnader runt omkring var förstörda. Bilar välta. Träd uppslitna med rötterna. Flera miljoner människor utan ström. Hela New Jersey, där flygplatsen ligger, såg ut som ett landskap gör efter en naturkatastrof.

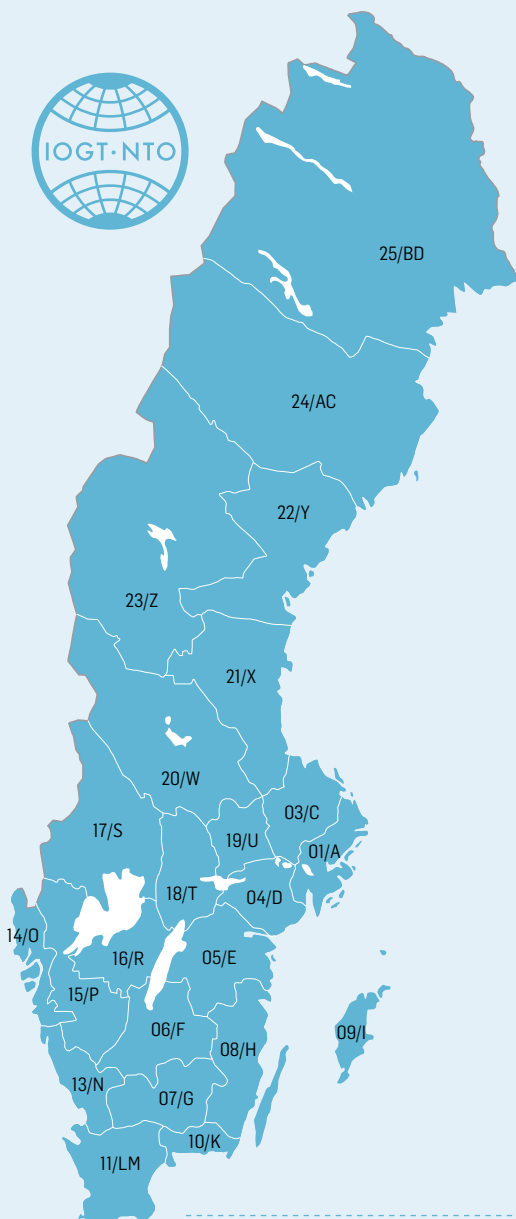
Efter ett par dygn i mörker och brandrök utan möjlighet att kolla upp läget runt omkring pga elavbrottet började jag fundera på ett sätt att ta mig därifrån. New Ark öppnade delvis, men att få en flight hem ännu på många dagar var omöjligt. Jag träffade en kvinna från Boston och vi började överväga att försöka ta oss upp dit. Och igen var turen med mig. Universitetets resebyrå hittade en resa via Island från Boston. Och jag och kvinnan lyckades hyra en bil med bensin i. Så med hjälp av henne, en Chrysler Town & Country av 2013 års modell, en GPS och vår skyddsängel körde jag norrut genom New Jersey och New York över George Washington Bridge och norrut. Alla andra genomfarter var översvämmade. Hade inte situationen varit så farlig och absurd så hade vi tyckt att det var rätt coolt att ta sig fram i en så'n bil med ett nedsläckt New York i fonden.

Jag klarade mig. Jag kunde ta mig hem tack vare hjälp från jobbet. De flesta andra

som drabbades av Sandy råkade mycket, mycket värre ut. För en del blir livet kanske aldrig riktigt bra igen.

Min mobil var min livlina under de där dagarna och det kom många sms från vänner och familj. Och till familjen räknar jag IOGT-NTO. Det blev tydligare än någonsin när jag kände mig avskuren från allt och inte visste hur det skulle gå. Till det jag missade hörde att få hålla tal på Ljusmanifestationen på Sergels torg till minne av narkotikans offer. Jag skulle ha hållit det talet tillsammans med en riktig hjälte, Linda Adolfsson i UNF:s förbundsstyrelse. Nu höll hon det själv och det blev fantastiskt. Dessutom talade Kjell-Ove Oscarsson, min vice ordförande och käre parhäst i alla lägen. Jag får göra en egen liten ljusmanifestation. För alla som inte kan åka hem utan lever dag efter dag i naturkatastrofer, krig eller annat som förstör det enda liv vi har fått oss till skänks. Sandy påminde mig om vad som är riktigt viktigt.

Anna Carlstedt



Här finns IOGT-NTO

STOCKHOLM, 01/A

Kontaktperson: Kajsa Elveberg
08-21 37 51, 0707-78 70 03

UPPSALA, 03/C

Kontaktperson: Mona Örjes
018-12 14 86, 0733-83 83 42

SÖDERMANLAND, 04/D

Kontaktperson: Micael Söderström,
0155-28 15 40, 070-770 99 57

ÖSTERGÖTLAND, 05/E

Kontaktperson: Peter Olsson, ordförande
070-675 50 97

JÖNKÖPING, 06/F

Kontaktperson: Tomas Nylén,
036-12 07 10, 073-056 44 88

KRONOBERG, 07/G

Kontaktperson: Anders Karlman,
076-170 57 93, 0470-70 64 52

KALMAR, 08/H

Kontaktperson: Maria Brundin, ordförande,
070-247 98 37

GOTLAND, 09/I

Kontaktperson: Monica Engström-Thomsson,
0498-21 50 43, 070-190 84 34

BLEKINGE, 10/K

Kontaktperson: Kristin Eriksson, ordförande
070-569 47 24

SKÅNE, 11/LM

Kontaktperson: Kristina Liljeström,
040-611 41 15, 070-190 84 05

HALLAND, 13/N

Kontaktperson: Leif Arne Gustavsson
0346-164 90, 0703-777 187

GÖTEBORG OCH BOHUSLÄN, 14/O

Kontaktperson: Sofia Hagström Månsson,
073-157 86 96, 031-775 78 60

ÄLVSBORG, 15/P

Kontaktperson: Anneli Simu Gunnarsson,
Ola Österlund, 033-10 32 72, 076-84 28 283

SKARABORG, 16/R

Kontaktperson: Petra Berghäll, 0500-48 34 13

VÄRMLAND, 17/S

Kontaktperson: Monica Ståhl, ordförande,
054-18 77 72, 073-040 16 09

ÖREBRO, 18/T

Kontaktperson: Per Holm , 019-611 58 14

VÄSTMANLAND, 19/U

Kontaktperson: Per-Erik Lundberg, ordförande,
070-395 96 10

DALARNA, 20/W

Kontaktperson: Krister Broberg, ordförande,
0243-851 05, 073-511 46 13

GÄVLEBORG, 21/X

Kontaktperson: Fredrik Jansson, 070-595 87 57

VÄSTERNORRLAND, 22/Y

Kontaktperson: Margot Ögren, 070-553 73 94,
0660-850 10

JÄMTLAND, 23/Z

Kontaktperson: Vivan Åhman, ordförande,
070-219 12 76

VÄSTERBOTTEN, 24/AC

Kontaktperson: Inger Malmén, 0730-45 90 90

NORRBOTTEN, 25/BD

Kontaktperson: Anna-Lena Gröhn
073-0911 767

Värva en medlem!

Värvarens personnr

MEDLEMSLÖFTE

Som medlem i IOGT-NTO lovar jag att arbeta för ett bättre samhälle utifrån IOGT-NTO-rörelsens grundsatser och program.

Därmed lovar jag att leva helnyktert, det vill säga att ej använda alkohol drycker med högre alkoholhalt än 2,25 volymprocent, narkotika eller andra gifter med berusande effekt.

IOGT-NTO är ansvarigt för behandlingen av de personuppgifter som du lämnar i samband med din medlemsansökan. Personuppgifterna kommer IOGT-NTO att använda för att föra medlemsregister och behandlas inom ramen för IOGT-NTO:s verksamhet. De kan också komma att överlämnas för behandling till annan part som IOGT-NTO har ett avtal med, exempelvis för administration av medlemsavgifter eller för erbjudanden om tjänster och produkter till dig som medlem.

IOGT-NTO är angelägen om att de personuppgifter som registreras är riktiga. För att ge dig som medlem bästa möjliga service är det därför viktigt att du meddelar oss eventuella förändringar. Du kan när som helst skicka en skriftlig begäran till oss om information om vilka personuppgifter om dig som behandlas.

Vill du inte att dina personuppgifter överlämnas till annan för exempelvis marknadsföringsändamål är du välkommen att skriftligen anmäla detta till oss.

Jag står bakom IOGT-NTO:s medlemslöfte och vill bli medlem

Jag godkänner att IOGT-NTO sparar och hanterar mina personuppgifter.

Namnteckning *

Förnamn *

Efternamn *

Gatuadress *

Postnummer *

Ort *

Personnr (10 siffror) *

Telefonnr

E-postadress

Eventuellt önskad förening

* Obligatoriska uppgifter.

Skicka in talongen till IOGT-NTO, Box 12825, 112 97 Stockholm



IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

Vit Jul-material

I år köper föreningar, kretsar och distrikt Vit Jul-material i en webbutik som du hittar på adressen iogtntointern.shop.textalk.se. Det finns pins, flyers, reflexer, pepparkaksformar och Vit Jul-kolor att beställa. Vill du som medlem stödja kampanjen kan du köpa en fin pin, en praktisk reflex eller ett set pepparkaksformar i Vit Juls egen webbutik vitjul.shop.textalk.se.



Förändra IOGT-NTO med en motion

I sommar håller IOGT-NTO kongress i Borås. Om du har ett bra förslag eller tycker någonting borde förändras kan du skriva en motion. Enskilda medlemmar, föreningar och distrikt kan skicka motioner. Vill man ha mer tyngd bakom sin motion kan man låta den behandlas av sin förenings- och/eller sitt distriktsårsmöte. Har du ett förslag till motion, börja formulera den nu och skicka den till din förenings årsmöte.

Dialogcafé - en succé

IOGT-NTO-förbundet vill rikta ett stort tack till alla de uppemot 400 medlemmar som deltog med kloka tankar och idéer på våra dialogcaféer om nästa mål och verksamhetsinriktning.

Skapa ditt dreamteam

Det är hög tid för alla våra valberedningar att börja förbereda valen till vårens årsmöten. Behöver du hjälp med idéer till hur man kan jobba i valberedningen, kan du beställa vår folder "Skapa ditt dreamteam". Hör av dig till info@iogt.se, eller 08-672 60 05.

IOGT-NTO överallt!

Just nu pågår IOGT-NTO Överallt. Föreningarna har chans att berätta om IOGT-NTO, sin verksamhet och värva medlemmar. Tillsammans hjälps vi åt så att vi syns Överallt!

UNF-information för dig upp till 25 år

Från och med 2013 kommer medlemmar i IOGT-NTO som är mellan 13 och 25 år få information från vårt ungdomsförbund UNF i sitt närområde. Det kan vara inbjudningar till t.ex. aktiviteter och kurser, det vill säga fler möjligheter att kunna delta i trevliga aktiviteter. Om du inte vill ha denna information från UNF så hör du av dig till IOGT-NTO-förbundet på 08-672 60 38 eller medlemsservice@iogt.se och berättar detta.

Medlemsavgift 2013

Inom de närmaste dagarna får du ett brev i brevlådan med inbetalningskort. Nytt för i år är att du kan betala din medlemsavgift via autogiro eller med kort. Läs mer i brevet! Men för all del, glöm inte att betala din medlemsavgift – du som medlem är viktig för IOGT-NTO!

Årsmöte i din IOGT-NTO-förening

En av våra viktigaste grundstenar i IOGT-NTO är demokrati. Det är därför viktigt att vi håller årsmöten i våra föreningar. Det är också viktigt att medlemmarna kommer på årsmötet. Vi vill därför uppmana alla som är med i en lokal IOGT-NTO-förening att planera in deltagande på årsmötet. Här kommer viktiga beslut att fattas som plan för kommande verksamhetsår, val av ny styrelse och val av ombud till t.ex. distriktsårsmöte. Enligt våra stadgar ska föreningarnas årsmöten hållas under januari eller februari. Ta chansen att gå på årsmötet!

5 sätt att engagera dig

- Betala din medlemsavgift till IOGT-NTO för 2013
- Delta i Vit Jul-kampanjen
- Hjälpa till att fixa i er IOGT-NTO-lokal
- Besök IOGT-NTO på Facebook och gilla sidan
- Ha ett IOGT-NTO-märke på dig

UTBILDNINGAR 2012

Anmälningar till alla utbildningar görs på hemsidan www.iogt.se.

Vill du veta mer om innehållet eller har du andra frågor, se hemsidan, mejla info@iogt.se eller ring 08-672 60 05. I kurskostnaden ingår (om inget annat anges) resa med billigaste färdssätt, mat samt övernattni ng i dubbelrum om kursen varar flera dagar.

Ska vi byta grejer med varann?

Inte grejer kanske, men idéer! Du delar med dig av nån och får minst en handfull handfasta tillbaka. Snacka om bra bytesaf-fär! Runtom i IOGT-NTO-landet driver vi hundratals små och större projekt för att utveckla IOGT-NTO. Vi vill sprida idéer och erfarenheter från dessa och ge möjlighet att inspireras av varandra. Välkommen till en av våra två regionala projektbyttardagar 2012!

NÄR & VAR: 4 december Wendelsbergs folkhögskola, Mölnlycke. 5 december Tollare folkhögskola, Saltsjö-Boo.

KOSTNAD: 350 kr inklusive resa med billigaste färdssätt.

ANMÄLAN: Via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 14 november.

Kurs-kurshelg 2013

En helg med totalt 16 olika endagsutbildningar. Kombinera ihop din kurshelg efter dina behov, och passa på att uppleva gemenskapen i en större grupp. Läs vilka utbildningar som finns på www.iogt.se/utbildningar. Barnpassning kommer att finnas!

NÄR & VAR: Tollare folkhögskola, Mölnlycke, 1-3 februari

KOSTNAD: 350 kr för 1 endagskurs (ej boende), 1000 kr för 2 endagskurser (inkl boende).

Resa med billigaste färdssätt och mat ingår i priset.

ANMÄLAN: via www.iogt.se/utbildningar eller 08-672 60 05 senast 11 januari.



ANMÄLNINGAR TILL DE OLIKA UTBILDNINGARNA GÖRS PÅ HEMSIDAN, WWW.IOGT.SE/UTBILDNINGAR!

KALENDARIUM

NOVEMBER 2012

- 16Accent nr 9 kommer ut
- 16-17 ...Samling distriktsstudieledare, Stockholm
- 20-22...Eldsjälsutbildning för lokala seniorer, träff 3, Mölnlycke
- 25Internationella dagen mot våld mot kvinnor

DECEMBER 2012

- 1/12-6/1 Vit Jul-kampanj
- 1Internationella HIV/aids-dagen
- 1-13Antilangningskampanj inför Lucia
- 4Ska vi byta grejer med varann? Mölnlycke
- 5Ska vi byta grejer med varann? Saltsjö-Boo
- 14Accent nr 10 kommer ut

JANUARI 2013

- 6..... Vit Jul-kampanj
- 1-31.....Kampanjkickoff i 23 distrikt

- 12Nyktra kvinnor kan, träff 2, Stockholm
- 18-19DO-nätverksträff steg 3, Saltsjö-Boo
- 19-20Samling distriktsordförande och -kassörer, Saltsjö-Boo
- 21-22Utveckla din förening - Lär gemenskap, steg 1, Saltsjö-Boo
- 23-24...Verksamhetskonsulentsamling, Köping
- 31/1-1/2 Distriktskonsulentsamling, Saltsjö-Boo

FEBRUARI 2013

- 1-3Kurs-kurs, Saltsjö-Boo
- 2Kurs-kurs, Saltsjö-Boo Projekt-kurs, IRMA fortsättning, Kommunikation, Alkoholl grund, Narkokoll grund, Idédag socialt företagande, Lokal alkoholpolitik, Global alkoholpolitik
- 3Kurs-kurs, Saltsjö-Boo Projekt-finansiering, Press och media, Om hemsidor, Alkoholl fortsättning, Nar-

kokoll fortsättning, Nykter påverkan, Gap-minder, Cannabis workshop

11-17Kampanj: Vart femte barn

MARS 2013

- 2Regional distriktsstudieledarsamling, Stockholm
- 9Regional distriktsstudieledarsamling, Värnamo
- 23-24...Lär gemenskap återträff
- 25-26...Utveckla föreningen - Lär gemenskap, steg 2, Saltsjö-Boo
- 31Sista ansökningsdag IOGT-NTO-rörelsens kursgårds- och samlingslokalfond

APRIL 2013

- 6-13Värvarteamutbildning, Kroatien
- 17Sista dag för motioner till kongressen 2013
- 19-20...DO-nätverksträff steg 4, Saltsjö-Boo
- 26-28...Socialt forum, Arboga




GÖR MAN PÅ KALAS		STIL FÖR KEJSARE		FÖRE PEN- CILLINET		MÅNGEN I BARR- SKOGEN SLUT		Accent Nr 9		PATINA PÅ PLÅT	
								↓			
PEK- SAK								AVSER FADERN MÅNADS- TIDNING			
		DISPYT MATT- STÄLL- NING									
GUANO						FOLK- GRUPP		KAN INTE BILDA KÖ		PASSA	
BÄR GENER											
KAN MAN ERSÄTTA		SPETS- NOS I HAVET		STAM- STÄLLEN		ADEL- TRÄ TALL- TILLHÅLL					
		GUBBE PÅ SALT- KRÅKAN						TON I SKA- LAN			
										DER MAN SOM VRED	
LED ATT FALLA PÅ	GRUN- DAR			MÅL FÖR RESTEN				KAN FLÄTAS			
FÖDELSE- PLATS BRA FRUKOST		KAN MAN TÄR HAR BOK I BIBELN				BÄRANDE DELAR		INTER- JEKTION		MAN AV BÖRD KIRI - - KANAWA	
										EN ART HAR FAKTISKT "NÄBB"	
STÄLLE MED LAVAR				KÄND SVENSK PUGILIST		OM- FATT- NING		UNDVI- KER VILT ÄR KARL PÅ KARL			
				KURV- MALL		HAR TVÅ YTOR SIR VÄS		KOMMER HOPPARARE		KRYSS- RIDDARE LAGER- PLATS	
KAN MAN SEKT- AVHÖP- PARE		NÄMNS MED FASA	FÄR DELTA TILL SLUT	CHARLIE LÄTTAR OCH TYNGER					ÄR LÄTT BRÄCKT		
OOO SOM LINDRAR										INBUNDEN SEDES- LÖS TÖS	
		ÖVERSTE TILL SJÖSS									

Kryss och foto: Anders Perstrand

SKICKA IN OCH VINN!

Tjugan-lotter att vinna. Sex lotter vinner förstapristagaren, två lotter vardera får de tio som därnäst har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast 15 december 2012. Märk kuvertet Kryss 9/2012.

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

VINNARE NR 7 2012

Första pris, sex Tjugan-lotter vinner **Britt Möller**, Örebro. Två Tjugan-lotter var vinner **Arthur Ygdevik**, Tingsryd, **May-Britt Sjöbom**, Storå, **Linnéa Claesson**, Borås, **Ann och Olov Thunman**, Sandviken, **Veikko Pitzen**, Munkfors, **Inger Brune**, Örnsköldsvik, **Ulla Alsätra**, Strängnäs, **Alf-Eric Andersson**, Karlskrona, **Anita Gustafsson**, Vingåker, **Rune Andersson**, Linköping. Accent gratulerar!

LÖSNING NR 7 2012

**Accent-kryss
nr 7-2012
Lösning**

	S		L	O	U						
P	A		I	S	T	A	P	P			
A		V	M		R		P	A			
K	R	Ä	F	T	O	R		L			
	Ä	G	O	R		Ö	V	A			
F	A	R	T	U		V	Ä	G			
N	U	A	T		P	L	A	T	T	F	G
S	A	N	K	T	S	P	A	R	A	N	E
	T	R	E		M		G	E	N	T	I
	T	I	A		K	U	S	T		K	V
A	R	M	B	O	R	S	T		A	V	F
	A	M	B	R	O	S	I	A	K	A	K
	N	E	A		P	L	A	S	T	G	A
K	A	R		S	P	A		K	A	N	A

På webben kan du läsa Accent varje dag.



Vi lanserade en ny webbplats för ett tag sedan, som vi faktiskt är lite malliga över. Där publicerar vi nyheter varje dag – titta in du också!

www.accentmagasin.se

accent



PROGRAM 2013

GAMBIA och SENEGAL

12 -27 februari

Två länder som bjuder på vacker natur, vänliga människor, exotiska miljöer med ett annorlunda djurliv och långa sandstränder med möjlighet till härliga bad

TURKIET

14 - 24 april

Rundresa i gränslandet mellan Europa och Asien där det antika och moderna möts. I detta förtrollade land får du uppleva ett imponerande landskap och otaliga kulturskatter och miljöer som kunde varit hämtade ur "Tusen och en natt"

KRYSSNING BRITTISKA ÖARNA

7 – 17 augusti

Vi kryssar med Royal Caribbians "Vision of the Seas" till Skottland, Irland och England och gör strandhugg i Inverness, Green, Dublin, Cork och Dover samt njuter av fartygets alla faciliteter och aktiviteter

TRANSSYLVANIEN

september.

Draculas Transsylvanien i hjärtat av Rumänien är en av de vackraste regionerna i Europa med storslagen natur, sagolika medeltidsstäder och idyllisk landsbygd

BURMA

november

Rundresa i ett av Asiens mest spännande länder som länge varit stängt för besökare. Vi får uppleva fantastiska sevärdheter, vacker natur och minnesvärda möten med det vänliga burmesiska folket.

Resan kan avslutas med sol och bad i Bengaliska viken.

Vill du veta mer? Ring 070-3370244, eller sänd talongen till SOBER-resor, IOGT-NTO, Rotevägen 2, 433 69 Sävedalen,

E-mail: soberesor@telia.com. Hemsida www.soberesor.se

Klipp här -----

Jag vill veta mer om följande resor:

- ☐ Gambia o Senegal ☐ Turkiet ☐ Kryssning
☐ Transsylvanien ☐ Burma

Namn Antal res

Adress Te l.....

Postnr Postadress

E-mail:

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm



Istället för julgruppen, sockorna eller chokladasken



Ge bort en julklapp som gör skillnad. IOGT-NTO-rörelsen arbetar för en demokratisk värld där alkohol och droger inte hindrar människors och samhällens utveckling.

Genom ditt stöd kan vi stärka organisationer i Asien, Afrika och Östeuropa. De arbetar med boende för gatubarn, stärkande av våldsutsatta kvinnor, information till ungdomar, hälsoarbete och opinionsarbete för att påverka alkohollagstiftningar. **Tack för ditt stöd!**

Så här gör du för att ge bort ett gåvobrev:

När du ger en gåva skickar vi ett gåvobrev till den mottagare du anger. Sätt in pengar på plusgiro 90 04 63-1 eller bankgiro 900-4631. Ange ditt och mottagarens namn.

Du behöver också fylla i ett formulär på **www.global.iogt.se** eller ringa oss på **08-672 60 65** för att vi ska veta vart gåvobrevet ska skickas.



IOGT-NTO-RÖRELSEN